

30-31
Γ 6-7

257.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

№ 66

ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1936
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 6-7
ΕΤΟΣ Γ'

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ

ΝΕΟΛΑΙΑ

ΕΤΟΣ Γ.

ΑΡ. ΦΥΛ. 6-7

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1936

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΡΕΛΛΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Και τοῦτο καὶ κείνο καὶ τ' ἄλλο
κανένα δὲν εἶναι μεγάλο
ν' ἀξίζει λαχτάρα πολλή,
ὁ ἔρωτας εἶναι μιὰ πλάνη
κι' ἄλλοι τοῦ κεινοῦ ποῦ τὰ χάνει
σὲ κάθε γυναίκα φίλι.

Ἡ ζήση μας πάντα τελειώνει
τὴν ὥρα ποῦ μόλις μεστώνει
τὸ λίγο φτωχό μας μυαλό
κι' ἡ δόξα κτυπᾷ μας τὴν πόρτα
σὰν φύτρωσαν ὄξω τῆς χόρτα
καὶ πήγαμε μεῖς στὸ καλό.

Χαρὰ δὲν σοῦ δίνει τὸ χρῆμα
μονάχα νὰ τῶχεις, σὰν κρῖμα
κυττάζει τὴν κάθε ψυχὴ,
τὰ πάθη κι' οἱ πόθοι τὰ ἴδια
στὰ χέρια τῆς μοίρας παιχνίδια.
ποῦ λυώνουν στὴ πρώτη βροχὴ...

Περνοῦνε τὰ χρόνια καὶ πᾶμε
καὶ φεύγουν αὐτοὶ π' ἀγαπᾶμε
—ταξειῖδι τῆς μοίρας σκληρό!—
καὶ τοῦτο καὶ κείνο καὶ τ' ἄλλο
κανένα δὲν εἶναι μεγάλο
ν' ἀξίζει νὰ χάσεις καιρό...

Γ. ΜΥΛΩΝΣΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΑΠΟΔΗΜΙΕΣ

I

Τὸ χωριό, εἶχε ἀνασκωθεῖ στὸ πόδι ἀπ' τὴ βαθεῖα νύχτα.

Στὰ καπελιὰ τ' ἀκρογιαλίτικα, προβόδιζαν οἱ ἄντρες τὰ νέα θαλασσοπούλια κι' ἀνέβαιναν ξεσυρμένες οἱ φωνές τους:

—Καλοτάξιδοι.. Καλές ἀντάμωσες
Τὸ γυναιτίκι, καὶ τὰ παιδόπουλα, εἶχαν κατέβη ὡς τὸ μῶλο νὰ καμαρώσουν τὸ καινούργιο πρωτοτάξιδο πλεούμενο.

Τὸ ἀεράκι ποὺ πῆρε καὶ φύσαε, φούσκωνε τὰ ξανοιγμένα πανιά τοῦ караβιου καὶ τῶκανε, λές, ἀνάλαφρο σὰν φτεράκι.

Κι' ὁ καπετάνιος ὀρθὸς στὴν πλώρη, μὲς στὸ φανελλένιο ριγέ μπουρνούζι του, ἔδινε τὶς διατάξεις:

—Λάσκα!... λὺς τὸ φλόκο, Γιαννιὸ!..

—Καλοτάξιδοι... Γοργοτάξιδοι!...

—Καλές ἀντάμωσες!.. Γειά σας!...

Τὰ τσιριχτὰ ἔδῶ ἔπαιρναν κι' ἔδιναν... Κάτι γριωδλες, τσιρίζαν πιότερο ἀπ' ὄλες καὶ μιὰ κοπελλούδα πιὸ κεῖ, κίναε στὸ ζερβί της χέρι, ἓνα μαντήλι κόκκινο μὲ κίτρινες βοῦλες.

Σὲ λίγο, μόνο ἓνα ἄσπρο πανάκι φάνταζε βαθεῖα στὰ πέρατα.

Κ' ἐγώ, ποὺ ἤμουν ἐκεῖ στεκάμενος ἀπ' ὦρα, πιάνοντας τὸ σίδερο τοῦ μουράγιου, λύγισα τὸ κορμί μου πρὸς τὸ πέλαγο, πολὺ τὸ λύγισα καὶ μ' ὄλα τὰ στήθεια μου φώναξα:

—Καράβι, καραβάκι πρωτοτάξιδο! Πάρε καὶ μένα, καὶ μένα!...

Μὰ ἀπ' τὸ βαθύ μπουγάζι, φωνὴ καμμιὰ δὲ μοῦ ἀποκρίθηκε.

II

Τὴ θαλπωρὴ τοῦ Σεπτεμβριάτικου ἀπομειμήμερου, ἴσκιωναν κάτασπρα σύγνεφα κρεμασμένα, λές, ἀπ' τὰ μεσούρανα.

Τὸ ρυάκι, ὦρα τώρα φλυαροῦσε

μὲ τὰ ξερόφυλλα.

Δυὸ χελιδονάκια, φτεροκοπώντας τὸν ἀέρα, ἦρθαν καὶ στάθηκαν στὴν κατάκρια μιᾶς κληματόβεργας.

Ἄρχισαν τὸ κελάϊδι τους, καὶ στὴ γλῶσσα τους. Θάρρεψα ἔτσι νὰ ἔλεγαν:

—Τιτιβίου, τίου, τίου!... Ἄδερφάκι, καιρὸς εἶναι νὰ τοῦ δίνουμε· νὰ φύγουμε ἀποδῶ τώρα μὲ τὶς δροσάδες, πρὶν τ' ἄγριο ξεροβόρι τ' ἀπονοτσάκισει τὰ φτερούγια μας. Ἐκεῖ κάτω, μᾶς προσμένει τὸ μεγάλο ποτάμι, καὶ στίς ὀχτιές του, οἱ ἀνθισμένες γαρουφαλιές, βαραίνουν ἀπ' τὸ μυριστικὸ καρπὸ τους. Θὰ εἶναι πάντα λιόχαρες οἱ μέρες κι' ἀδιάκοπο τὸ ζεστοκόπημα.

Καὶ τ' ἄλλο μικρὸ πετούμενο, ἔτσι ἀπηλογήθη:

—Τσιτσιου!.. τίου!.. Ἄδερφάκι, ἔχω ἀνάειδωτες τὶς μεγάλες χαρὲς καὶ τὶς λιόχαρες μέρες, μὰ εἶν' τὰ φτερούγια μου μικρὰ κι' ἡ θάλασσα μεγάλη, τόσο μεγάλη.

—Τιτιβίου... τίου... τίου... Τσιρίζε χαρούμενο τὸ πρῶτο χελιδονάκι κι' ἀνοίξε τὰ φτερούγια του, σπαθίζοντας τὸν ἡσυχον βραδινὸν αἰθέρα.

Σὲ λίγο, δὲν ἔβλεπα τὰ δύο χελιδονάκια καί, μὲς στὸ βράδισμα, ἔκανα τὰ χέρια μου φτερά καὶ νοητὰ ἢ ψυχὴ μου, πῆρε κατὰ πόδι τὰ δύο πετούμενα.

Τὸ ρυάκι, εἶχε στήσει τώρα καυγὰ μὲ τὸν καλαμιῶνα.

Ἐγώ, σκύβοντας, φούχτωσα κρυθὸ νερὸ καὶ τῶφερα στὸ μέτωπό μου.

III

Ἐλόχαρη καὶ μὲ τοὺς κόμπους τῆς δροσιάς ἀκόμη στὰ μαλλιά της, σπρώχνοντας σχεδὸν βάνουσα τὴν πόρτα, ξεχύθηκε μὲς στὸ δωμάτιό μου, ἐρχάμενη ὄξω ἀπ' τὰ χωράφια, ἢ μικρούλα Νέλλα. Στὰ χέρια της,

κρατοῦσε ἓνα μεγάλο μπουκέτο ζιμπούλια, φρέσκα, νεοκομμένα ζιμπούλια, ποὺ εὐώδιασαν τὴν μικρὴ κάμαρά μου.

Γέννημα καὶ θρέμμα τῆς πολιτείας ἔπαιρνε μεγάλη χαρὰ, ὄξω στὸν πράσινο κάμπο καὶ τὸν εὐωδιασμένο ἀγέρα.

Ξαφνιασμένος ἀπ' τὸν ἀπάντεχο ἐρχομὸ τῆς, στέκομουν ἀναποφάσιτος πρὸς τὴν ὀλογέλαστη μικρούλα, ποὺ μὲ τὰ κρινόχερά της, σκόρπαε τώρα ὀλοῦθενες τὰ φρέσκα ζιμπούλια.

Στὴν ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ, μὲς στὴ φτωχὴ χωματένια ἀνθοδόχη, μοῦ ἔβαλε ἓνα ματσάκι ἀπ' τὰ χαριτωμένα ἀγριολούλουδα.

Γύρω μου, ἔννοιωθα τὸν καλόκαιρο κι' ἀκόμα ἔλεα, ἢ ἀνοιξη λευκοφόρα μοῦφερε τὴν πρωτόγνωρη χαρὰ. Καὶ τὰ πουλιά, φτεροκοπώντας ὄξω ἀπ' τ' ὀρθάνοιχτο παράθυρο, ἄφιναν τὸ πιὸ τρελλό τους χελιδόνισμα.

IV

Θάρρεψα νᾶειχα τὴ χαρὰ—τὴν ἀνοιξη—ὀλημερίς κοντά μου, μὰ ἢ πόλη, ἢ πόλη μὲ τ' ὀχλολαητὸ καὶ με' τὸ σκουέιμο, ξανά μοῦ πῆρε τὴν προσδοκία μου...

Κ' ἔτσι ποῦ—ἢ ἀνοιξη—ἔξεχασε τὰ λουλούδια της, ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ μου, μὲς στὴ φτωχούλα χωματένια ἀνθοδόχη, ἔχουν γείρη—μέρες τώρα—σὰν παραπονεμένα καὶ χλωμὰ τὰ φρέσκα ζιμπούλια—Κόμπος νεράκι, δὲν τὰ δροσίζε. Καὶ τὸ μελτεμάκι, καθὼς ἔσπρωξε, σχεδὸν βάνουσα τὴν πόρτα, ξεχύθηκε μὲς στὸ δωμάτιό μου καὶ σκόρπισε τὰ κίτρινα, μαραμμένα πεταλλάκια τους, ἀνάμεσα στὰ φύλλα τοῦ ἀνοιγμένου βιβλίου μου.

Ἐγώ, διόλου δὲν παραξευέτηκα γι' αὐτό, μόνο, ἔτσι ποῦ ἔννοιωθα νὰ διαπερνᾷ ὡς μέσα μου ἓνα ἐξαντλητικὸ κούρασμα, ἔφερα τὸ χέρι μου ἄβουλα στὰ μαλλιά μου καὶ λίγο τὰ χὰϊδεψα.

Οἱ στοχασμοί μου, ἡσυχασμένοι

δὲν παράδερναν.

Τὰ φρέσκα ζιμπούλια τὰ χελιδονίσματα, ἢ Νέλλα, ὄλα ἔχουν φύγει!..

Κι' ἢ θύμησή μου, ἔχει ἀρχίσει τώρα, νὰ λέει τὸ ἄτονο τραγούδι της, σκυμμένη πάνω ἀπὸ τὴν ἡσυχὴ ψυχὴ μου.

ΑΛΕΚΟΣ ΦΡΑΓΚΟΣ

Ὁρθρινὸ

Αὐγὴ· κι' ὁ γήλιος μᾶτωσε τοὺς [κάμπους τὶς βουνοπλαγιές, οἱ δροσοστάλες ἔλαμψαν τρεμάμενες [στὰ φύλλα,

καὶ τὰ πουλιά, λαλούμενα στὰ δέν- [τρα, στίς κληματαριές, σκορπᾶν στὴν πλάση γύρωθε γλυ- [κειὰ μι' ἀνατριχίλα.

Βαθύ, γαλάζιο τ' οὐρανοῦ χρῶμα [κι' ἀγέρι δροσερό ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο πῶς σᾶς [ποθῶ σιμά μου,

κι' ὅπως μὲ παίρνει τ' ὄνειρο τὰ στή- [θια ἀνοίγω καὶ θαρρῶ, σὲ μιὰ τρανὴ προσπάθεια θὰ φτᾶ- [στε τὴν καρδιά μου.

Ἄπο μακριὰ γλυκύτατη τοῦ ἀργάτη [ἀκούγεται ἢ φωνή, κ' ἓνας βοσκὸς σαλάγησε τὰ πρόβα- [τα στὰ δάση,

ὦ Θεέ μου, ὁ κόσμος Σου τρανὸς [κ' εἶνε ἢ ψυχὴ μου ταπεινὴ, ποῦ ὄσο κι' ἂν θέλω δὲ βολεῖ γιὰ νὰ [τὸν ἀγκαλιάσει!...

ΦΩΤΟΣ ΠΑΣΧΑΛΙΝΟΣ

Γράμματα....

... Είναι μεσημέρι τώρα που σου γράφω. Όλοι κοιμούνται στο σπήτι, Στή διπλανή κάμαρα άκούω τον άδελφό μου να ξεφυλλίζει περιοδικά, ό μόνος θόρυβος μέσα στην κάψα του καλοκαιριάτικου μεσημεριού. Που και που κανέννας βραχνιασμένος κόκκορας λαλάει, και μερικά σπουργίτια στο φοίνικα του περιβολιού φλυαρούνε μονότονα. Θα είναι οί γρηές κουτσομπόλες σπουργιτίνες που σχολιάζουν τα τελευταία νέα.

Σου γράφω σε μιá στάσι δχι κλασική για γράψιμο. Ξαπλωμένη στο ντιβάνι. Για γραφείο τα πόδια μου και ένα χονδρό βιβλίο, και στην πλάτη μου σωρός τα προσκέφαλα. "Εί ή ζέστη όλα τα επιτρέπει. Μά μπορώ να κλειστώ στο γραφείο άφου ή καμαρά μου είναι δροσερότερη και... ποιητικώτερη; "Αν βρίσκεις φλέβα... ποιητική σε μένα, στην καμαρά μου τό χρωστάω. "Εξω από τό παράθυρο, τό άεράκι κουβεντιάζει με την ψαλλιδισμένη κληματαριά. Άλαφρός ό άνασασμός του μόλις κουνάει τα φυλλάματα. Και σε νανουρίζουν λίγο όλα αυτά... "Αθελα κλειοδνε τα μάτια μου καμμία φορά. Είμαι όμως και κουρασμένη από τό κολύμπι σήμερα. Τρελλαίνουμαι για τή θάλασσα, φίλη μου. Για τα δροσερά νερά της, τα παιχνίδια στην καυτή άμμουδιά, τό κολύμπι, ώ τό κολύμπι βαθειά, στή γαλανή επιφάνεια, με συντροφιά τους γλάρους, τα φορτωμένα καϊκια και τό κλικ-κλικ του νερού! Τα σύννεφα σαν τα κυττάς νομίζεις ότι κατέβηκαν χαμηλότερα και σε κυτάνε με άδικαιολόγητη περιέργεια χάνουμαι στην ύδατινη επιφάνεια και νοιώθω πολλές φορές μιá παράξενη ευχάριστησι σαν σκέπτομαι, εκεί που είμαι μονάχη μου, ότι ό κίνδυνος είναι τόσο κοντά μου...

Φωνές—μαντεύω μόνο—άπό τή παρاليا δλόκληρος στρατός από όμπρέλλες και μαντήλια ίσα που διακρίνω, σημείον να γυρίσω πίσω.

Κί όταν γυρίζω άποκαωμένη, παρατηρήσεις επί παρατηρήσεων!

Βρίσκω τις φίλες μου ξεκάλτωτες με τα άπλά φορέματα και τα πελώρια καπέλλα. Όλες γινόμαστε άπλά μικρά κοριτσάκια. Γέλοια, άστεϊα, πειράγματα, παιγνίδια, πεσίματα, τσακωμοί. Όπως τα μικρά. Ξαναγίνουμαι μικρή άφρόντιστη πεταλοϋδα και γυρίζω πάλι στα άνθη της ευτυχίας κάτω από τό ζωηρό ήλιο, τον καταγάλανο ούρανό στην καταπράσιση φύσι, στην άχνογάλαζα θάλασσα.

Λίγες ώρες γέλοιου, χαράς, άληθινής ευτυχίας Είναι κι αυτές κάτι...

... Μου γράφεις πόσο χαριτωμένο είναι στή φωτογραφία τό σκυλάκι μου, ή Τόσκα. Και που να την δης ζωντανή, σε όλη της τή δρᾶσι στο βασιλείο της έξουσίας της. Θα θαυμάσης μαζί με την όμορφιά της την τελειότητα της την ευγένεια και την άνατροφή της, και την... παλληκαριάν της! Είναι άφανής ήρωας του καθήκοντος ή δics Τόσκα. Ξένες γάτες από μακριά τό βλέπουν τό σπήτι. Όσο για τους σκύλους αν περνάει κανείς άπ' έξω την ώρα που θα τύχη ή πόρτα να είναι άνοιχτή, αλλοίμονό του! Και για να μάς άνταποδόσει τις φροντίδες μας από ύπερβολικό ζήλο, γαυγίζει και τις σκιές των δέντρων! Είναι ή πληγή των ύπναράδων της γειτονιάς.

... Και μένα δέ μ' ένθουσιάζουν οί πολυθόρυβες διασκεδάσεις. Μπορεί να με δης ένω τή μιá στιγμή φαίνουμαι να διασκεδάζω ζωηρά, ν' άποτραβηχτώ σε μιá γωνιά, άμίλητη, σκυθρωπή σχεδόν. Και όμως ζητάω τις διασκεδάσεις, τον κόσμο,

τό θόρυβο. Μόνο ή μουσική είναι έκείνη που μου χαρίζει άληθινή βαθεία χαρά και ή ποιήσις. Ό άγαπημένος μου είναι ό Chorin. Μελαγχολικά, ήσυχα, άφάνταστα ευγενικά, μοναδικά άρμονικά τα preludes του και οί Nocturnes του, ένα όνειρο άρμονίας και πόνου. Τι ψυχή θα είχε αυτός ό άνθρωπος! "Άκουσες τό 4ο prelude του ποτέ; Είναι ένας κυματισμός από τον πόνο στην άπελπισία, στή μελαγχολία, στο μηδέν, για να καταλήξη σ' ένα λυγμικό τέλος. Είναι σαν να βλέπης τή ζωή του μουσικού τα «βελουδένια δάκτυλα», του «ποιητού του πόνου» όπως τον λένε.

Βρίσκω πως οί «Nocturnes» του Chorin έχουν μιá περιεργη όμοιότητα με τις «Νύχτες» του Musset. "Η ίδια ρωμαντική διάθεση, ό ίδιος τόνο, τό ίδιο τέλος που δέ φαίνεται να είναι τέλος.

.. "Εσκυφα σιγανά σιγανά χωρίζονάμε δη κανείς και άκουσα τα γλυκόλογα που σαν άλαφρόπνοη αύρα, λεπτή και μυρωμένη μου ψιθύρισαν τα άόρατα άγαπημένα σου χείλη "Εσκυφα και άκουσα... Τα χείλη όμως αυτά μιλοϋσαν έγώιστικά. Γιατί να λές ότι «σου δίνω περισσότερη φιλία και αγάπη από κείνη που μου δίνεις έσύ» Γιατί τό λές αυτό; Σκόρπισαν όμως τα λόγια σου ευτυχία άληθινά άτελείωτη. Σ' ευχαριστώ. Είναι από τις μεγαλύτερες χαρές της ζωής να βρίσκης μιá άδελφή ψυχή που να σε νοιώθη, να σε νοιώθη όπως ό ίδιος σου έαυτός.

"Επειτα, τι ωραιότερο να έμπιστεύεσαι—με όλη την πεποίθησι πως ποτέ δέ θα γελάση μαζί σου—όλα τα μελαγχολικά αισθήματά σου, τις πιεό λεπτές άποχρώσεις της ψυχής σου, τις λύπες σου... Κάθε λύπη σου νάναι και δική της, κάθε χαρά τό ίδιο... "Ανακουφίζεσαι, μοιράζεις όλο τό ψυχικό σου βάρος...

Μά βρίσκω ότι κάτι τέτοιο, άληθινό, είναι τόσο σπάνιο... Ευτυχί-

σμένος ό άνθρωπος που βρήκε έναν καλό φίλο. Είναι καλλίτερος και άπλητότερος πολλές φορές από άδελφό.

Γιατί τον άδελφό σου τον δίνει ή τύχη, καθώς είπε κάποιος, ένω τό φίλο σου μόνος σου τον διαλέγεις. Πόσο άληθινό είναι αυτό...

... "Εξω ένα τζιτζίκι έχει ξετρελλαθῆ στο τραγοϋδι. "Ορεξι που την έχει με τέτοια ζέστη!

Οί γρηές σπουργιτίνες κουβεντιάζουν άκόμη στα κλαφιά της φοινικιάς, αλλά με λιγώτερη ζωηρότητα.

Θά κουράστηκαν. Ός και τ' άγεράκι ήσύχασε τελείως κι αυτό, και ή κληματαριά, συλλογιόμενη θάλεγε πως είναι στην τέλεια άκνησία της.

Πως να μην κουραστώ και γώ ξεπαιτα από ένα τέτοιο φλύαρο γράμμα; Βλέπεις ότι δέ φιλοσοφώ, γιατί δέ λακωνίζω, καθώς έλεγαν οί πρόγονοί μας...

"Αλλά με τέτοια ζέστη καλλίτερα να μη λακωνίζεις για να μη φιλοσοφῆς.

Με φιλιά

ΜΥΡΡΑ ΑΛΟΗ

(1 Ιουνίου 1931)

Βιάστηκες

Βιάστηκες τόσο να μου πῆς τό πως μ' αγάπησες πολύ και σαν τρελλός να μου ζητάς τον έρωτα μου, ένα φιλι

Και γώ που πιστεψα σ' έσε πως της αλήθειας τ' άγιο Φως θαύρω κοντά σου σα γενῆς για με και φίλος κι άδελφός

Ποιός τώρα θάρθη να μου πῆ πως τή Γυναίκα κι δχι έμέ ζητάς μονάχα να χαρῆς και δέ μ' αγάπησες, ώίμέ!

Μά πως άπόψε με κοιτάς; να σ' άνικρύσω δέν τολμώ· δ! να μπορούσα μιá στιγμή να μάθω κάποιος σου παλμό!

Άθήνα.

ΟΛΓΑ ΣΟΛΩΜΟΥ

Ἡ Νίκη τοῦ Σοφοκλῆ στοῦ Δικαστήριου

Ἀφιερωμένο

Στή μνήμη τοῦ μεγάλου Καβάφη

Ὅταν πιά παραγέρασε ὁ Σοφοκλῆς ὁ τραγικός,
 Ἄν κ' ἡ δόξα του αὖξανε ὀλοένα, ὁ ἄσωτος γυιός του
 Ἰοφῶν, ὀρέχτηκε ν' ἀρπάξη—πρόωρα ὅμως—
 Τὴν πατρική περιουσία, νὰ τὴν σπαταλήσῃ.
 Καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸ Δικαστήριον, νὰ τοῦ δοθῇ
 Ἡ διαχείριση “τῶν κινητῶν καὶ τῶν ἀκινήτων,,
 Τοῦ πατέρα του, γιατί ἔλεγε, ἀπὸ τὰ γηρατειά,
 Δὲν ἔχει πιά σωστά τὰ λογικά. Ὁ ἀχρεῖος ὁ γυιός του:
 Προσκαλοῦνε λοιπὸν οἱ δικαστές, γυιὸ καὶ πατέρα,
 Ν' ἀπολογηθοῦνε ἔμπρός τους κι' οἱ δύο “δημοσία,,
 Κ' ἐκεῖνοι βαθυστόχαστα θ' ἀποφάσιζαν τὸ ὀρθό..
 Καὶ κατὰ πρῶτον ἐμίλησε ἀρκετὰ ὁ Ἰοφῶν.
 Στερνὰ ἦρθε ἡ σειρά τοῦ Σοφοκλῆ, πού ἐπροχώρησε
 Μὲ βῆμα σταθερό, μπροστὰ στοὺς δικαστές, κρατῶντας
 Ἐνα κύλινδρο παπύρου, καμαρωτὸς ὡς ὅταν
 Στὸ θέατρο τοῦ ἐφώναζεν ὁ Κήρυξ στεντοριῶς:
 “Σοφόκλεις εἴσαγε τὸν χορόν,,..” Ἐτοὶ ὑπερήφανος
 Ἐστάθηκεν ἔμπρός στοῦ Βῆμα τοῦ Δικαστηρίου,
 Κι' ἀπήγγειλε τὸν ἐπὶ Κολωνῶ Οἰδίποδά του,
 Τὸ κύκνειόν του Δράμα, πού τῷ χε γράφει κατ' αὐτάς.
 Τότε οἱ ἔμπειροι καὶ δίκαιοι κριτὲς σκεφτήκανε,
 Πῶς τέτοιο τέλειο ἔργο, μοναχὰ τὸ πνεῦμα σοφοῦ
 Μπορεῖ νὰ παραγάγῃ.

Ἐτοὶ λοιπὸν ἐκέρδισε

Ὁ Σοφοκλῆς τὴ δίκη καὶ τὴν περιουσία του,
 Ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴ τοῦ ἀσώτου γυιοῦ του Ἰοφῶντα.

ΣΩΤΩΣ ΓΑΡΔΕΝΗΣ - ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ

Ἡ ΜΠΟΡΑ ΞΕΣΤΑΣΕ

ΝΟΥΒΕΛΑ

Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο καὶ τέλος

Ξέρεις βέβαια πῶς ἦτανε στὸ χέρι μου νὰ σ' ἔστελνα στὴ φυλακή. Μὰ στάθηκα καλὸς μαζύ σου. Ψέμματα; Τώρα ἡ σειρά σου. Ἐβγαλε τὸ ρολόγι τοῦ καὶ κύτταξε. Πέντε ἢ ὦρα μουρμουρίζει, λοιπὸν ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα. Ἐ; Σπίτι μου. Βγήκε ἔξω ἀργά, μὲ τὸ ὕφος ἀνθρώπου πού δὲ δέχεται ἀντιρρήσεις.

Ἡ πόρτα ἔκλεισε καὶ ἡ Νίνα ὄρθια, παγωμένη, στὴ μέση τῆς κάμαρας, ἄκουγε ἀφηρημένα τὰ βαρεῖα βήματα στὶς πλάκες τοῦ δρόμου, νὰ ξεμακραίνουν καὶ νὰ σβύνωνται. Ὑστερα ἤσυχία. Τίποτα μόνον ἡ κομμένη ἀνάσα τῆς, καὶ τὸ ρυθμικὸ χτύπημα τοῦ ρολογιοῦ πού κρεμόντανε στὸ τοῖχο. Τικ Τάκ, Τικ Τάκ. ὁ χτύπος ξεπετιότανε ἀπὸ τὸ ντουβάρει καὶ γέμιζε ἐπίσημα ὅλο τὸ δωμάτιο. Ἐτοὶ ἄθελα ξέφυγε ἀπὸ τὸ στήθος τῆς ἕνα στριγγὸ γέλοιο.. Χά χά.. Καὶ νᾶχει μιὰ σωστὴ ὥρα ἀκόμα μπροστὰ τῆς. Ἄπλωσε τὰ χέρια στὰ ἀσπρόμαυρα κουμπάκια τῆς γραφομηχανῆς.

Διάβολε ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ κάποια ἐπιστολὴ πού εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὰ πρίν. Τάκ.. Τάκ... ὁ χτύπος αὐτὸς μονότονος ἐκνευριστικὸς τῆς κάνει κακό.

Θαρρεῖ κι ὅλας πῶς βγαίνουν ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τῆς μηχανῆς κομμέναμισόγελα, πού τὴν κοροϊδεύουν ἀπαίσια. Ἄνασηκάνεται κατάχλωμη μὲ σφιγμένα δόντια. Δίδει μιὰ μὲ τὰ χέρια τῆς, τὸ καπάκι καὶ τὴν κλείνει. Βγήκε ὄξω σφαλῶντας ὅπως ὅπως τὴν πόρτα τοῦ γραφείου. Νύχτα πιά. Ἐνας τσουχτερός ἀέρας τῆς μπάτσιζε τὸ πρόσωπο. Στὸν οὐρανὸ κρεμόντουσαν βαρεῖα φουσκωμένα σύννεφα. Ἄστραφτε. Ἄπὸ μακρὰ ἔφτανε πνιχτὰ τὸ μπουμπουνητὸ τῆς μπόρας. Ἡ Νίνα ἀνατρίχιασε. Εἶχε τὴν

ἐντύπωσιν πῶς κάποιος ἄγνωστος ἐχθρὸς τὴν ἀκολουθαγε ἀπὸ πολὺ κοντά. Στάθηκε μεσοστρατὶς. Χαμένη. Ἡ ἰδέα τῆς αὐτοκτονίας στριφογύριζε γιὰ μιὰ στιγμή μέσα στὸ μυαλό τῆς, σὰ μιὰ ἀπολύτρωσις ἀπὸ ὅλα τὰ δεινά. Ποιὸ δρόμο νὰ πάρῃ; Θεέ μου—τί νὰ κάνω; μουρμουρίσει. Ἄπὸ βαθεῖα ἄκουγε μιὰ φωνή, ὅπως σὲ ὄνειρο. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα. Ἀκριβῶς. Νὰ θὰ περάσῃς τὴ μεγάλη πλατεῖα στρίβῃς τὸ πρῶτο στενάκι δεξιά... Θὰ εἶμαι μόνος. Ἡ φωνὴ ἦταν σταθερή.. Δὲ χωροῦσε ἀμφιβολία πῶς δὲ θὰ πήγαινε. Τὸ ὅτι θὰ τὴν ἔδιωχνε βέβαια ὁ προϊστάμενος ἂν αὐτὴ ἔλεγε ὄχι, νὰ λέγεται καὶ πάλι αὐτὸ τὸ λιγώτερο ἀπ' ὅλα. Μὰ δὲ τὴν ἄφισε νὰ ἰδῇ τὰ ἄλλα. Καὶ νὰ πού ὑψώνεται μονομιάς μπροστὰ τῆς ἡ τρομερὴ σκηνή. Βλέπει τὸν ἑαυτὸ τῆς στὰ σίδερα, τὴ φυλακή. Οἱ Χωροφύλακες νὰ τὴν τραβολογοῦν μὲ αἰμοβορίστικες ματιές. Ὁ ἀνακριτὴς Κλέφτρα!. Τὶ ρεζίλημα Θεέ μου μουρμουρίζει. Τὰ δόντια τῆς χτυποῦν. Κρυώνει. Μὰ εἶναι κι ἡ μάννα τῆς. Τὶ θὰ γίνῃ ἡ μάννα τῆς; Μόνη στὸ στρώμα. Τσακισμένη ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια... Ἐπὶ τέλους ἦρθες; Σὲ περιμένω ἀπὸ ὦρα. Κοιτάζει ξαφνιασμένη στ' ἀπάνω. Ὁ κ. Νίκος τὴν φώναζε ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς κάμαρας του. Μὰ τί; ἔφτασε σπῆτι του; Οὔτε κατάλαβε καλὰ καλὰ πῶς ἦρθε ὡς αὐτοῦ. Ἐκανε τρομαγμένη πίσω. Μὰ ἐκεῖνος στὴ πόρτα κι ὅλας Ἐλα τῆς εἶπε. Ἐλα. Παλιοκόριτσο μ' ἔσκασες. Καὶ οὔτε πρόσεξε τὴ σαστιμάρα τῆς.

Σὰν βγήκε ἔξω ἡ Νίνα περασμένη πιά ἡ ὥρα. Περιπάταγε ἀργά, παραζαλισμένη, κάτω ἀπὸ τὴν τρικυμία τῆς νύχτας πού ἐτοιμαζότανε νὰ ξεσπάσῃ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή. Πλάι ἄκουγε σὰ σὲ ὄνειρο, φωνές καὶ περ-

πατήματα ανθρώπων. Μά δέν τούς ἔβλεπε. Δέν ἔβλεπε τίποτα. Οὔτε καρά καλὰ ἔννοιωθε τί γινόνταν ἕνα γύρω. Τό κορμί της τήν πονοῦσε. Εἶχε τήν ἐντύπωσι πῶς βούτησε ὡς τὸ λαιμὸ σὲ κάποια λακκούβα μὲ βρώμικη λάσπη. Καὶ τόσο δυνατὰ κυριαρχοῦσε ἡ συχαμάρα μέσα της ποῦ ἔφτυνε κάθε τόσο χάμου ἀπὸ ἀηδία. Μά σὲ τί βρωμιὰ ἔπεσε ἀλήθεια! Καὶ κάθε μέρα στήν ἴδια λάσπη θά τσαλαβουτᾷ. Ναί ἔτσι θά γίνεται. Πιὸ βαθειά. Καὶ βλέπει πάλι σὰ νᾶναι αὐτὴ ἡ στιγμή, μπροστά της τὰ κόκκινα κρεμαστὰ μάγουλα, ποῦ ὄλο τρεμουλιάζανε, τὰ μάτια του μικρὰ γκρίζα, καθὼς καρφονόντουσαν στὸ κορμί της· γυαλιστερά μῆνα πυχτὸ ὑγρὸ μέσα τους. Χμ, Μά τώρα θά περνάει βέβαια καλλίτερα, κι ἡ μάννα της τὸ ἴδιο. Τὸ νοῖκι στήν ὥρα Ροῦχα,, καὶ ὅτι ἄλλο θέλει. "Αφθονα ὄλα. Χά, Χά Μπᾶς καὶ τὰ φτωχοκόριτσα, σὰ τήν ἀφεντιά της νὰ ποῦμε, ποιά λίγο, ποιά πολύ, ἔτσι δέν οἰκονομοῦνται; Τῆς τὸ εἶπε νέτα σκέτα ὁ κ. Νίκος. Ὅριστε ἔφτασε ἡ σειρά της. Νὰ ποῦμε, ἀντί νὰ βγῆ ἕνα βραδάκι στοὺς δρόμους τήν ὥρα ποῦ ἀνάβουν τὰ φῶτα καὶ νὰ κάνη σουλάτσο ὅπως οἱ κυρίες τῶν πεζοδρομίων, πῆγε ὁμορφα καὶ καλὰ στὸ σπιτάκι του. Δίχως πολλὰ λόγια. Πουλήθηκε. Ναί δίχως πολλές συζητήσεις. Γιά μιὰ χοιφτιά παλιοκούρελα. Κάμποσες δραχμές ἐκεῖ. Μ' ἕνα ἄνθρωπο ποῦ συχαινόντανε μῶλη της τήν ψυχὴ. Τί ἀσήκωτα βαρὺ ποῦ τῆς φαινόντανε τώρα αὐτὸ τὸ πράμμα. Κι ἡ καφερὴ ἡ μάννα της ἂν ἤξαιρε μὲ ποιὸ τρόπο ἀγόραζε ἡ κόρη της τήν ἡσυχία τους. Τὸ δίχως ἄλλο θά περίμενε καὶ ἀπόψε στή ξάπορτα θά κοίταγε μὲ λαχτάρα τὸ δρόμο ὡς κάτω καὶ θά παραξενευόντανε βέβαια πῶς ἀργοῦσε τόσο πολύ. Σὰν τῆ δηθὰ τρέξη καταπάνω της. Ἦρθες παιδί μου. Πῶς μοῦ ἀργοπόρησες ἀπόψε; Ὑστερα; τί νὰ τῆς πῆ; Νᾶχει τάχα τὸ κουράγιο νὰ μολογίσῃ τήν ἀ-

λήθεια; Τώρα σὰν νάκούη τῆ φωνὴ της βραχνή καὶ κομένη. Καλλίτερα νὰ πέθαινες... Χίλιες φορές... Ὁ θάνατος... παρὰ ἡ ντροπιασμένη ζωὴ σου κόρη μου. Στάθηκε μεσοστρατὶς ἀλαφιασμένη. Καὶ μαζὺ τῆς φάνηκε πῶς ὄλοι πίσω της σταμάτησαν. Τὸ βοηθὸ τοῦ δρόμου σταμάτησε, καὶ σώπασε ξαφνικά. Καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ σπιτία θάμπωσαν. Ὁ θάνατος "Νὰ φταίω ἐγώ,, "Ὅλα γύριζαν στὸ μυαλό της σκοτεινά καὶ βουβά. Κι ἔμενε ἐκεῖ, σιωπηλὴ μὲ τὰ μάτια ὀρθάνοικτα, δίχως νὰ βλέπη, δίχως ν' ἀκούη.

Φταίω ἐγώ; μουρμούριζε.

Τὰ γόνάτα της λυγίζανε σὰ νὰ μὴν μποροῦσαν νὰ ἀνθέξουν τὸ βάρος τοῦ κορμιοῦ της. Πέρασαν κάμποσες στιγμὲς ἔτσι. Ὅσο τόσο τὰ σοῦρτα φέρτα τοῦ κόσμου ἐξακολουθοῦσε τὸ ἴδιο, πολυθόρυβα. Κάμποσοι περαστικοὶ γύρισαν καὶ τήν εἶδαν παράξενα. Καὶ γιά μιὰ στιγμή ὁ δρόμος φώτισε. Ἐνα μεγάλο αὐτοκίνητο ἐρχόντανε ἀπὸ πάνω μὲ μουγκριτὸ θηρίου. Ζύγωνε πρὸς τὸ μέρος ποῦ στεκόντανε ἡ Νίνα. Νὰ μόνον μιὰ πιθαμὴ πέρα ἀπ' αὐτὴ. Μά εἶχε βέβαια καιρὸ ἀκόμα, μποροῦσε νὰ τραβηχτῆ πιὸ πλάι.

Ὁ σωφὲρ κορνάρη ἄγρια, ἀπελπισμένα. Μά ἐκεῖνη δέν τὸ κουνᾷ ροῦπι. Ἴσως νὰ μὴν ἔνοιωθε, τί μεγάλος κίνδυνος τήν ἀπειλοῦσε. Σὲ λίγο στριγκλιὲς φόβου καὶ φρίκης σκέπασαν ὄλους τοὺς ἄλλους θόρυβους τοῦ δρόμου...

Τώρα ἡμπόρα ξέσπασε, Σὰν κάποιος θεὸς ἀπὸ πάνω νὰ μοιρολογοῦσε γιά ὄλες τις ἀθλιότητες τῆς μαύρης φτωχολογιάς...

....Ὅταν ἔγινε ἡ δίκη οἱ ἔνορκοι ἀθῶσαν τὸν Σωφὲρ.

Μά νὰ ποῦμε τήν ἀλήθειά μὲ τὸ δίκιο τους. Ὅλοι οἱ μάρτυρες βρέθηκαν νὰ ποῦν τὸ ἴδιο. Κοντολογίς ἡ κοπέλλα κείνη περπατοῦσε, λέει σὰ χαλῆ τὸ δρόμο της· τῆς φωνάζανε νὰ παραμερίσῃ ἀλλὰ δέν ἄκουγε. Θαρ-

Ἡ ἔκφραση στήν τέχνη

Ἡ ἔκφραση γιά τὸν καλλιτέχνη εἶναι ὁ μοναδικὸς τρόπος νὰ νοιώσῃ τῆ ζωὴ; γιατί ἡ ζωὴ μόνο σὰν ἔκφραση κάποιας βαθύτερης ἐνότητας δίνεται στὸν ἄνθρωπο: Μὲ χίλιες γλῶσσες μιλάει ἡ φύση, πῶς ἡ ἔκφραση εἶναι ἀτράνταχτος νόμος δικῆς της. Ἡ ἀληθινὴ ὁμορφιά βρίσκει τὴ χαρὰ της καὶ τὴν ἐλευθερία της στήν ἔκφρασή της: κάθε ἀπόλυτη ἀξία, εἴτε ἠθικὴ εἶναι, εἴτε ὑλικὴ χρωστᾷ τὴν ἀξία της στὸν τρόπο ποῦ ἐκφράζεται καὶ ὄχι στήν ὑπαρξή της. Εἶναι γλυκὰ ἀναπαυτικὴ ἢ γνώση, πῶς τὸ τριαντάφυλλο φουντώνει στήν τριανταφυλλιά ἐπάνω, ὕστερα ἀπὸ ὠρισμένες ἐνέργειες καὶ αἰτιότητες μαθηματικὰ ὑπολογισμένες ἀπὸ τὴ φύση, ἀπεριόριστη ὅμως χαρὰ δίνει μόνο ἡ φυσιογνωμία του, μονάχα ἡ ὁμορφιά του ποῦ εἶναι ὁ τρόπος ποῦ ἐκφράζεται. Ἡ ἀγάπη πάλι δὲ θάχε καμμιάν ἀξία μόνο μὲ τὴν ἠθικὴ της ὑπόσταση ἂν ἔλειπε ἡ μυστικὴ ἐνέργειά της νὰ ἐκφρασθῆ— ἂν ἔλειπαν τὰ χαρούμενα ἀγκαλιάσματα οὐρανοῦ καὶ γῆς. Μὲ τρόπο ἀσίγαστο ξετυλιγεται ὁ ρυθμὸς τοῦ κόσμου γιά νὰ πάρῃ τὴν πιὸ τελειωμένη μορφή του. Ὁ ἄνθρωπος ποῦ εἶναι ἡ τέλεια σύνθεση, ἀκούει τις δυνατὲς ἀνάσες τῆς φύσης—καθὼς πορεύεται μὲ μεγαλοπρέπεια τὴ μουσικὴ πορεία της—καὶ φλογίζεται ἀπὸ λαχτάρα νὰ ἐκφράσῃ ἀλάκαιρη τὴ συγκίνηση, ποῦ ἐννοιῶσε ἡ ψυχὴ του, σὰν ἀντίκρουσε τὴν ἀληθινὴ ὁμορφιά τοῦ κόσμου.

Τὴ στιγμή αὐτὴ θέλει νὰ ἐκφρασθῆ, μὲ ἀναγκαϊότητα φυσικοῦ φαινομένου, ἢ χαρὰ τῆς ἐνότητας, ποῦ φωλιάζει στὸν ἄνθρωπο.

Τότε ὁ ἄνθρωπος γίνεται τραγουεῖς καὶ πῆγαινε ν' αὐτοκτονήσῃ στοὺς τροχοὺς τοῦ αὐτοκινήτου.

ΜΑΡΙΝΑ ΜΗΑΦΛΙΔΑΚΗ

διστής, ζωγράφος, ποιητής. Μέσα στήν ἀνάγκη αὐτὴ γιά ἔκφραση φουτρώνει ἡ Τέχνη. Ἡ τέχνη πάει νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ποιητὴ ἀπὸ τὴν ἀδάμαστη ἀνάγκη, νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἔνωση ποῦ ἔκανε ἡ ψυχὴ του μὲ τὴν ὁμορφιά· κανένας ἄλλος σκοπὸς δέν ὑπάρχει στήν τέχνη παρὰ πῶς θά δόσῃ τὴν πιὸ τέλεια μορφή στὴ συγκίνηση τοῦ καλλιτέχνη. Καὶ ἕνα τέλειο ἔργο τέχνης μοναδικὸ σκοπὸ ἔχει, τὴν ἔκφρασή του, τὴ μαθηματικὰ ζυγιασμένη ἔκφρασή του. Ἄσχετο ἂν σήμερα περνάει γιά τέχνη κάθε ἔξυπνη ἱστοριοῦλα ἐνὸς περιστατικοῦ σκαρωμένη μὲ λογοπλύματα. Ἡ αἰτία τῆς καταντιᾶς αὐτῆς εἶναι βαθύτατη καὶ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ἀνίκητη, γιατί εἶναι παιδί ἀπὸ αἷμα τοῦ ἰδανικοῦ τῆς ἐποχῆς μας, τῆς εὐκολίας, ὅμως ἐδῶ δέν πρόκειται νὰ κινήθῃ κανένα τέτοιο ζήτημα, οὔτε βολεῖ· προσπάθεια μόνο γίνεται γιά νὰ φανερωθῇ ἡ ἀληθινὴ ὄψη τῆς τέχνης, ἴσως μὲ τὸ φανέρωμα αὐτὸ ἀποφάσιζαν οἱ νέοι μας νὰ συγκρατήσουν λίγο τὴν ντροπὴ ποῦ πάει νὰ τοὺς ἀφίση ὀλοτέλα.

Εἶναι σκληρὰ τὰ λόγια τοῦτα ἴσως γιά ἕνα νέο ποῦ ἔχει τόση εὐκολία νὰ κάνῃ στίχους ἢ νὰ πλουμίξῃ ἕνα χαρτόνι μὲ χρώματα, ὅμως εἶναι τόσο πραγματικά, ὅσο καὶ τὸ ψωμί. Ἡ ἔκφραση λοιπὸν εἶναι τὸ νόημα τῆς τέχνης: ἔκφραση τῆς ἐνότητας ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Τὸ νὰ περιγράψῃ κανεὶς τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα ἐνὸς περιστατικοῦ—πανεύκολο πράμμα—ἢ τὴν ἐπιφάνεια ἐνὸς ἀντικειμένου χωρὶς τὴν ἀκατάπαυτη προσπάθεια νὰ πηγαίνει ὀλοένα καὶ πιὸ βαθειά, στήν καρδιά τῆς ἰδέας ἢ τοῦ ἀντικειμένου του, αὐτὸ εἶναι μίμηση ἀπὸ ἔκφραση, ἀντιγραφή. Ὅμως ἡ δημιουργία ἢ τέχνη ἀρχίζει ἀπ' ἐκεῖ ποῦ τελει-

ώνει ή αντίγραφη. Για τὸ λόγο αὐτόν, ὁ ρεαλιστῆς δὲν εἶναι καλλιτέχνης, δουλεύει ὄλο ἀπ' ἔξω. Ἀσίγαστη ὅμως φροντίδα τοῦ καλλιτέχνη εἶναι νὰ δώση τὴν τέλεια μορφή τοῦ συνόλου ποῦ ἀντίκρουσε καὶ ὄχι περιγραφή τῆς ἐπιφανείας, κι' αὐτὴ φυσικὰ δὲ δίνεται μὲ χαρακτηρισμοὺς καὶ εἰκόνας ποῦ ἄρπαξαν αἱ αἰσθήσεις, παρὰ μὲ ἀκατάσχετη λαχτάρια νὰ μπῆ ὀλοένα καὶ πιὸ βαθύτερα ὡς τὸ ἀκρότατο βάθος τῆς ἀληθινῆς οὐσίας τοῦ ἀντικειμένου του.

Νὰ περιγραφῆ ἡ ἐξωτερικὴ ὄψη ἐνὸς ἀντικειμένου μὲ λόγια ἢ μὲ χρώματα, εἶναι τοῦ χεριοῦ κάθε ἀνθρώπου, ὕστερα ἀπὸ μικρὴ ἢ μεγάλη ἐξάσκηση, νὰ δώση ὅμως τὸ ἴδιο τὸ ἀντικείμενο, αὐτὸ εἶναι ἔργο μονάχα τοῦ ποιητῆ. Ἡ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνη εἶναι ἄξια νὰ γίνῃ ἓνα μὲ τὸ ἀντικείμενο, καὶ ἡ ἀντρίκια δύναμη τοῦ καλλιτέχνη εἶναι πάλι εὐλογημένη νὰ δόσει τὴ ζυγισμένη ἔκφραση τῆς ἱερᾶς ἔνωσης. Τὸ μεγαλεῖο τοῦ κόσμου ἢ ὁμορφιά του καθὼς εἶναι ἀκατάδεχτη, μένει θρονιασμένη μέσα στὴν καρδιά τῆς φύσης· ὡς ἐκεῖ πρέπει νὰ πορευθεῖ μὲ τὴν ἀδάμαστη πίστι τοῦ ὁ ποιητῆς γιὰ νὰ τὴν ἀντικρύσῃ. Ἄλλοιῶς κάνει μόνον ἀφαιρέσεις μιλάει γιὰ λεπτομέρειες ποῦ δὲν ἔχουν καμμιά ἀξία, γιατί εἶναι κοινές σ' ὄλα τὰ μάτια. Ἐντυπώσεις λ. χ. ἔχουμε ὄλοι καὶ ὄλοι πάλι ἀπὸ φυσικὸ νόμο ἀναγκασμένοι σχηματίζουμε εἰκόνες μὲ τὴ φαντασία μας, ποῦ ἀνταποκρίνονται λιγώτερο ἢ περισσότερο στὴν πραγματικότητα, ἀληθινὴ ὅμως ἔκφραση τοῦ πραγματικοῦ μονάχα ὁ ποιητῆς μπορεῖ νὰ ζωντανέψῃ: Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄντρας ποιητῆς. Κι' αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς τέχνης, τίποτε πιὸ πέρα, οὔτε ἠθικὴ, οὔτε ἱστορία, οὔτε σκοπιμότητα, τέχνη σημαίνει ἔκφραση τοῦ πραγματικοῦ. Τέχνη σημαίνει ἔκφραση, ἀπολύτρωση, ἐλευθερία.

Μὰ δὲ μπορούμε νὰ γίνουμε ὄλοι

Σαίξπηρ, μιὰφορὰ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, παρὰ νὰ καθαρίσουμε ὅσο γίνεται τὸν τόπο ἀπὸ τὴν ἀδιαντροπιὰ ποῦ τὸν δέρνει κι' ἀπὸ τὴν ἀσέβεια. Περισσότερη ἀγνότητα καὶ ἐργασία, αὐτὸ θέλει ὁ ἀληθινὸς ἄντρας κι' ἀγνότητα πάλι δὲ σημαίνει νὰ σηκώνης τὰ χέρια ψηλά γιὰ νὰ μὴ λερωθοῦν, παρὰ νὰ βάνεσαι μ' ὄση φλόγα ἔχει ἡ ψυχὴ σου νὰ καθαρίσης τόπο γιὰ νὰ περπατᾶς ἐλεύθερα.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΣΧΩΡΙΤΗΣ

Μάτια

Ἔ μάτια σεῖς π' ἀνοίξατε ἐκστατικὰ κάποια στιγμή
γιὰ μιὰν ἀγούλα λάμψατε καὶ σβύσατε στὸ χῶμα
πήρατε ὅλη τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου καὶ τὴν ὁμορφιά
καὶ κλείσατε τὰ βλέφαρα γιὰ νὰ μὴ δοῦν ἀκόμα.

Ἔ μάτια, μάτια ὁμορφα, ἀτίμητα
κλείσατε μέσα τ' ὄνειρο τ' Ἀπείρου
καὶ φύγατε μὲ τὸ γλυκὸ τοῦ πόθου
ποῦ σὰς συνώδευε ἀπαλά μὲ τὸ δικό
μας κλάμα

Ἔ μάτια εἶναι ψέμματα πῶς δώσατε
γιὰ πάντα τὴ θαυμαστὴ τὴ χάρη σας στὸ μαῦρο
Πέρα ἀπ' τοὺς τάφους ὄλα σας ξυπνάτε τίς αὐγές,
μ' ἀγάπη ὄσους λατρέψατε κοιτᾶτε
ἄως τὸ βράδυ....

Ἄθηναι

ΕΛΛΗ ΒΥΑΓΓΕΛΙΝΙΔΟΥ

ΤΡΙΚΟΡΦΑ

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ἐγυρνούσαμε ἀπὸ τὴ Βυτίνα. Ἐνῶ μπαίναμε σ' τὲς ρεματιές τῆς Σελίμνας, μᾶς πήρε ἡ νύχτα. Ἀπὸ τοὺς μισογκρεμισμένους καὶ τρυπητοὺς τοίχους τοῦ πύργου τῆς Ζαράκοβας, ποῦ ὑψώνονταν ἐκεῖ ἐπάνω σὲ μιὰ σύλλογη ράχη, θυμίζοντας τρισέξοντα πολεμικὰ χρόνια τοῦ τόπου, εἶχαν τραβηχτῆ τὰ ροδοκοκκινάδια ποῦ τοὺς περιχύνε κάθε βράδυ ἡ πορφύρα τοῦ βασιλεμένου ἡλιοῦ. Τῆς Δαβιᾶς ἡ κοιλάδα, ποῦ ἀφήναμε πίσω μας, θαμποπρασίναζε κάτω ἀπὸ τὰ ὕστατα ἔσπερινὰ ἀπόφωτα ὁποῦ κρατιῶνταν κατὰ τὴ δύση ἀκόμα, στενόμακρη, φυλαγμένη περίγυρα ἀπὸ ψηλά βουνὰ κι' ὀλόσπαρτη ἀπὸ κατάμεστες καλαμποκιές ὄψιμες. Καταμεσῆς τὴν αὐλάκωνε, ὡσάν ἓνα μεγάλο χωράφι, τὸ σιαγὰ κ' ἡμερῶτατο ποτάμι τῆς Πιάνας ὁποῦ τῆς περιπότιζε τὲς φυτιές, καὶ τὰ γεννήματά τῆς τ' ἄφθονα τ' ἄλεθαν ὀλονέν οἱ ἀρίφηνοι νερόμηλοι περίγυρα σ' τὰ ριζά. Ὀλίγο δῶθε ἀπὸ τὰ δυτικὰ κορφοβούνια πίσω ἀπὸ τὸ πετρωτὸ Βαλτέτσι, κατὰ τὸ Χρυσοβίτσι, τὰ ἔλατα τοῦ βουνοῦ μαυρολογούσαν τὸ ἔν' ἀποκάτω ἀπὸ τ' ἄλλο, ἀραδαριά, ὀλόρθα, ὡσάν λεροὶ χαραμῆδες τῆς νύχτας.

Ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντα, μακρὰ, ἀπὸ τὰ καλοχῶματα ράχια τῆς Πιάνας, ξέβγαιναν ὡσάν πελώρια ὄρνια, κατὰμαυρα καὶ γοργόφτερα, βαριά ἄγρια σύγνεφα, ὁπ' ἀρμένιζαν ὡσάν πειρατικὰ καράβια σ' τὸν σουρουπωμένον οὐρανὸ καὶ καταπλακωνόνταν τετραπανωτά, ὡσάν ναυάγια τῆς Μαύρης Θάλασσας, ἐπάνω σ' τὴ μυτερὴ Χρέπα, τὴν ὑψηλότερη κορυφὴ τοῦ Μαινάλου. Ὡς ποῦ χάθηκε ἡ κορυφὴ ἐκείνη ὀλόβολη μέσα σ' τὴ βαθύτατη μαυρίλα τους, σκοτείνιασαν καὶ τ' ἀθήρια ἄνω καὶ κά-

τω τὰ γήινα. Καὶ παρόμοιαζαν μὲ χίλιους, μύριους κρωγμοὺς καὶ μουγκρισμοὺς, ὅταν βροντολογούσαν, ὁπ' ἄκουγαν καὶ τρομασμένοι ξυπνοῦσαν τῶν λαγκαδιῶν τῆς Σελίμνας οἱ ἀντίλαλοι κι' ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ κοιταριά τους ὡσάν πελελοὶ κ' ἔτρεχαν ὄξω πρὸς τὴν κοιλάδα. Ἐλεγες πῶς ἐπατιῶνταν ἀπὸ τὰ μύρια τους πόδια τὰ θυμάρια, ποῦ τὴν ὥρα ἐκείνη ἀνάδιναν μοσχοβολιὰν ἀσύγκριτη. Συμβολικὴ ὥρα καὶ τοποθεσία παράδοξη, ὁποῦ ἡ ἀσύλληπτες εἰκόνες τους καὶ τὰ στοιχεῖα τ' ἀόρατα σοῦ συναρπάζουν ὡσάν νεράιδες τὴ φαντασία, καὶ γένεσαι μαγικὰ τότε καὶ βουνὸ καὶ κάμπος καὶ θυμάρι κ' ἔλατος καὶ σουρούπωμα καὶ ποτάμι καὶ σύγνεφο καὶ βροντὴ κι' ἀντίλαλος, ἀπ' ὄλα.

Ὅταν ἡ Χρέπα μαυλαίει σύγνεφα, λέγουν οἱ κάτοικοι τοῦ Μαινάλου, βροχὴ θέλει πιάσει Κι' ἔβλεπες ξάφνου τοὺς γεωργοὺς νὰ ξεπετιῶνται ἀπὸ τὰ ὄργωματα μὲ τὰ τσαπιά καὶ μὲ τὰ δικάλια σ' τὰ χέρια τους, ἄντρες καὶ γυναῖκες, καὶ νὰ συμαζεύωνται κατὰ τὸ χωριό. Ἄλλοι πεζοὶ κι' ἄλλοι σ' τὰ ζωντόβολά τους καβάλλα, περνοῦσαν σιμὰ μας. Δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μᾶς χάριζαν ἀπὸ ἓνα ξηρὸ χαιρέτισμα, κατὰ τὸ συνήθειό τους, καὶ τραβοῦσαν τὸ δρόμο γλήγοροι κι' ἀμίλητοι, σάν γιὰ νὰ προφτάσουν εἰς τὸ καλύβι τῶν ζεστῆ τὴ μπομπότα. Κ' οἱ πιστικοὶ μὲ σουρίγματα καὶ μὲ σάλαγους ροβόλαγαν τὰ κοπάδια ἀπὸ τὲς πλαγιές σ' τὰ μαντριά.

Πήραμε σύντομο μονοπάτι κι' ἀφήκαμε παράμερα τὸν πλατύδρομο ποῦ γένεται τώρα καὶ χασομεράει πολὺ. Ἡύραμε πίσσα τὸ τρισκόταδο μέσα σ' τὲς βαθουλές τῆς Σελίμνας κλεισοῦρες. Καλοτυχία μας πάλι ποῦ

ἦτον καλότοπος καὶ τοῦ ζώου ἢ προσοχὴ δὲν ἔκαρφώνετο τόσο εἰς τὸ στέρεο πάτημα ὅσο εἰς τὴ γληγοράδα. Καὶ εἰς ὀλίγην ὥρα βγήκαμε εἰς τὰ Τρίκορφα. Μαῦροι μεγάλοι σωροί, ὡσάν ἀπὸ κάρβουνα στοιβασμένοι, μᾶς περικύκλωσαν ἐδῶ πολὺδρομοί. Ἦταν ἡ κοντορραχοῦλες τῶν Τρίκορφων, οἱ πολλὲς καὶ συγκολλημέναι. Καὶ κλώθαμε κοντορραχοῦλες καὶ συναλλάξαμε μονοπάτια.

Εἰς τὰ στρεφογυρίσματα τοῦτα ὄλα, μονάχα τὰ μικρὰ κί' ἀνάρια φῶτα τῆς Σελίμνας ξανοίγαμε ἀντικρυνά μας, ὡσάν κολοφωτιὲς μέσα σὲ δάσος μέγα. Τίποτα δὲν βλέπαμε ἄλλο. Μᾶς ἔπιασε κί' βροχὴ. Σιγαλὴ καὶ ψιχαλιτὴ, χαριτωμένη καλοκαιρινὴ βροχὴ, ὅμως ἀσταμάτητη. Ὁ μπροσθινὸς μᾶς ὁ σύντροφος, πίστεψε τότε ὅτι χάσαμε καὶ τὸ δρόμο· κί' ἔβαλε κραυγὴ πρὸς τοὺς δύο ἀγωγιάτες μας, ὅπ' εἶχαν μείνει πίσω γλυκομιλώντας. Ἄλλὰ τὰ μουλαρὰ βλέπουν τὴ νύχτα καὶ μὲ τὸ μεγαλιότερο ἀκόμα σκοτάδι, καὶ ὅσο αὐτὰ προβατοῦσαν καλὰ καὶ οἴγουρα, ἐσήμαιναν ὅτι σὲ δρόμον εὐρίσκόμεθα. Καὶ τῆς Χρέπας τὰ σύγνεφα, μὲ τὲς ἀναλαμπές ὅπ' ἄρχισαν σύνωρα φέγγοντάς μας καθαρὰ, μᾶς ἔδειξε ὅτι πατούσαμε δρόμο. Ἐνα μοναχά, ποῦ πεδικλώνοντο εἰς τὰ κοτρώνια, τὰ γλιστερά, τῶν ζώων τὰ πόδια καὶ δὲν ἐδύνοντο νὰ στρώσουν ὀγλήγορο κί' ἀνοιχτὸ πάτημα.

Σύχασε ὁ σύντροφος ὁ λιγόψυχος. Ὁ κοντινὸς του, ἄφοβος καὶ νυχτομαθημένος μὲ τέτοια κακοκαιρία, πῆρε τραγοῦδι ὡσάν νὰ ἦσαν γνώριμοί του, ξαδέρφια του ἢ ἐρημιὰ, ἢ νύχτα καὶ τ' οὐρανοῦ τὸ νερό. Χαρὰ εἰς τὰ θάρρητα τὰ πολλὰ καὶ τὴν τρανὴ εὐθυμία του. Ἄς μᾶς ἐμούσκευε ἢ ψιχάλα, ἄς μᾶς φοβέριζε μὲ τοὺς ἀριούς βρουχισμούς τῆς ἢ Χρέπας. Τὰ ρεματάκια εἶχαν κινήση περίγυρά μας. Ὅταν δὲν ἐμπομπούναμε ἢ Χρέπα, ἔρχονταν ὡς τὴν ἀκοή μας τὰ ξεψυχισμένα μουρμουρητὰ τους

μαζὺ μὲ τὸ λιανοψιθύρισμα τῆς βροχῆς. Κί' ὅταν λαμποκοποῦσαν τὰ σύγνεφα ἢ ψιλὲς ῥαβδωτὲς στάλες τῆς βροχῆς ἐβάφοντο πύρινες, ὡσάν ἀχτίδες ἀπὸ ἡλιοβασίλεμα, ἔσβεναν τὰ μουρμουρητὰ καὶ προβαίναν εἰς τὰ μάτια μας ἢ θολὲς νεροσυρμές, ποῦ πέρναγαν ἐμπροστὰ μας κί' ἔτρεχαν πρὸς τὸν κατήφορο τοῦ βουνοῦ. Τότε, μὲ τὲς ἀναλαμπές, ἔδειχναν ὑπερήφανα καὶ τῶν Τρίκορφων ἢ ράχες τὰ φημισμένα ταμπούρια τοῦ Γέρου τοῦ Μωριᾶ, τὰ παλιὰ καὶ μισοχαλασμένα, ὡσάν νὰ τᾶφαγε ὄχι ὁ πολὺς καιρὸς ποῦ πέρασε ἐπάνωθι τους, ἀλλ' ἢ μπαρούτ' ἢ ἀμέτρητη ποῦ κήκε καὶ μέσα κί' ὄξω ἀπὰ τὰ χονδρὰ τους προχώματα.

Ἦ ἴδιες ἀναλαμπές μᾶς ξεσκέπασαν ἀπὸ τὴν πυκνὴ μαυρίλα καὶ τὸ περιπόθητο γιὰ ἐμᾶς τότε χάνι τῶν Τρίκορφων. Τὸ εἶδε ὁ μπροσθινὸς σύντροφος, ὁ λιγόψυχος, δυὸ τρεῖς βολές εἰς τὴ φέξη τῆς ἀστραπῆς κί' ἀναστένναξε ἀπὸ ξαλάφρωση καὶ λαρωμό. Τὸ εἶδε ὁ δεύτερος, ὁ ἄφοβος καὶ ξεθαρρεμένος, κί' ἔκοψε τὸ τραγοῦδι του τὸ γλυκὸχο, ὡσάν νὰ τοῦ ἦλθε πικρὰ ποῦ φθάναμε σὲ χάνι, ὡσάν νὰ ἤθελε ν' ἀλαργεῖ ἀκόμα ὁ δρόμος μέσα εἰς τὴν ἐρημιὰ τοῦ σκοταδιοῦ καὶ τὴ λαχτάρα τῆς κακοκαιρίας. Μὲ χιλιάδες κραυγὲς μᾶς ἄνοιξαν στὸ χάνι. Ὅσάν νὰ βρῖσκοντο τὴν ὥρα ἐκείνη ὄλ' οἱ κάτοικοι τοῦ βυθισμένοι στὸν πρωτό-ὑπνο. Ξεκαβαλικεύομε. Δένομε τὰ ζῶα ἀπὸ τοὺς ξύλινους στύλους τοῦ χαγιατιοῦ καὶ μπαίνοντας εἰς τὸ στατό, τί νὰ ἰδοῦμε. Ἐτρωγε ὁ ἀφεντικός τοῦ χανιοῦ μὲ τὸ κοπέλι του μέσα σὲ μιὰ πινάκα πήλινη, καὶ εἰς τ' ἄλλο χώρισμα, τὸ πατωμένο, ἢ γυναίκες νυχτέρευαν. Ἐνα δεῖγμα τῆς φιλοξενίας τῶν Ἀρκάδων.

— Κρασί, ζήτησ' ἕνας ἀπὸ μᾶς, λίγο κρασί δὲν ἔχετε νὰ μᾶς δώσετε ;

Ἦ ὄχι γιὰ νὰ μᾶς μιλήσουν δὲν ἄ-

δειασαν τὰ στόματά τους, ἀλλ' οὔτε τὰ κεφάλια τους δὲν ἐσήκωσαν οἱ ἄντρες. Ἦ κόρη ὅμως ὅπου μᾶς ἄνοιξε, δίχως νὰ τοὺς ρωτήσῃ τοὺς λιμασμένους ἀρσενικούς, ἀφίνει τὴ δροῦγα τῆς μὲ τὴ λευκὴ τουλούπα μισοκλωσμένη εἰς ἕναν γοῖκο, χώνεται εἰς τὸ παραμέρισμα τῶν γυναικῶν καὶ γυρίζει προσφέροντάς μας, εἰς τὰ χέρια μ' εὐγενικώνατον τρόπο ἐλάτινο κανατάκι μικρὸ γιομάτο ἀπὸ ξανθὸ πολυάφρο κρασί. Πίνομε εἰς τὴν ἀράδα ἐμεῖς ἀπὸ τὰ χέρια τῆς καὶ τὴν τηρᾶμε εἰς τὰ μάτια τὴν κεράστρα μας, γητεμένοι ἀπὸ τὴ θαυσία τῆς κορμοστασιά. Ἦτον ὡς δεκασχτῶ χρονῶν, ψηλὴ, ρωμαλέα μεστωμένη, ροδοκόκκινη, περίμορφη, μὲ μαῦρα ὀλάνοιχτα μάτια ὡσάν τῆς πετροπέρδικας, ἀπὸ τ' ἀγριολούλουδα ἐκεῖνα ποῦ μονάχα εἰς τὰ ἀπάτητα δάση καὶ τὲς ἀβόσκητες ράχες τοῦ μυριόκορφου Μαινάλου φυτρῶνουν. Δὲν δέχθηκε μηδὲ πληρωμὴν ἢ κυρά. Τέτοια γυναίκα καλλὴ καὶ τέτοιες ἀρετὲς πάνανγες, κρίμα νὰ μολεῦνται ἀπ' ἀνδρικό δάχτυλα ἀναίσθητα καὶ ἀπ' ἀφιλόξενα χνώτα.

— Εἶδες τὸν ἀθεόφοβο ; οὔτε χαιρέτισμα οὔτε τίποτα.

Εἶπε ὁ λιγόψυχος σύντροφός μας, ὅταν σταμάτησε ἢ ψυχάλα κί' ἐβγήκαμε νὰ πάρωμε πάλι τὴν στράτα μας.

— Σώπαινε, τί μᾶς ἀποζήμιωσε τετράδιπλα ἢ κόρη του μὲ τὴν ὁμορφιά τῆς καὶ τὸν καλὸ τρόπο.

Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ κοντινὸς του, ὁ ἄφοβος καὶ λίγο κοπελιάρης.

Εἶχαν ἔλθει κί' οἱ ἀγωγιάτες μας τότε. Ἀναστάλαξε ἐδῶ κί' ἐκεῖ ὁ οὐρανός. Ἐπαψαν ἢ βροντὲς ἔσβυσαν ἢ τρομακτικὲς ἀναλαμπές, τὰ σύγνεφα κάπου κάπου ξεκόβοντο καὶ τώρα εἰς τὴν κομματιαστὴν ἀστροφεγιά ἀνάριανε λίγο λίγο τὸ σκοτάδι καὶ γύρω μας ξεχώριζαν θαμπὰ ραχοῦλα ἀπὸ ραχοῦλα καὶ ρεματιά ἀπὸ ρεματιά. Κί' ὅταν ξεβγήκαμε ἀπὸ τὰ κλωθογυρίσματα τῶν Τρίκορ-

φων καὶ πέσαμε εἰς τὸν κατηφορικὸ μεγαλόδρομο τῆς Τριπολιτσᾶς, χαμηλά, πολὺ χαμηλά, μέσα εἰς τὴν ἀπάτη καὶ μυστηριώδη σκοτεινιά ποῦ σκέπαζε τὸν πλατὺ κάμπο, εἶδαμε τὸ μέγα πλῆθος τῶν φώτων τῆς κί' ἐμάραζε τὴν ψυχὴ μας τὸ ἴδιο γλυκὸ αἶσθημα τοῦ ὁμορφιοῦ τοῦ Λέανδρου, ὅταν εἰς τὸν Ἐλλησποντο κολυμπώντας ξαγνάντιζε τὸ σημαδιακὸ καὶ πολυπόθητο λύχνον τοῦ πύργου τῆς ξεπλανεμένης του κορρασιάς.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

ΤΩΠΕΣ ΑΡΓΑ ΠΟΛΥ!!!

Μ' ἀγάπησες δειλὰ δίχως ἐλπίδα.
Ἐνα ἀγεφύρωτο κενὸ μᾶς χωρίζε.-
Τί κρίμα!
Ἐσώπασες καὶ ἔγινες ἐξίλαστήριο
[θῶμα
δίχως νὰ φταῖς.- Μ' ἀγάπησες δειλὰ,
δίχως ἐλπίδα-

Μ' εἶδες χαρούμενο νὰ τρέχω στὴ
[ζωή
καὶ σ' ἀγκαλιὲς ἡδονικὲς ἀκόλαστα
[νὰ γέρνω.
Δὲν μοῦπες πῶς πονᾶς, πῶς κλαῖς
γιὰ τὰ φιλιὰ, ποῦ παίρνω
γιατί-μ' εἶδες χαρούμενο νὰ τρέχω
[στὴ ζωή.

Δὲν σ' ἐνοιωσα ποτέ. Τόσο καλὰ
φοροῦσες
τὸ προσωπεῖο τῆς χαρᾶς. Τὸ γέλιο
[μοῦ σκορποῦσες
κί' ἄς ἐκλαιγες ὡσάν ἔφευγα πικρὰ.

Τώρα στερνά, πῶς μ' ἀγαπᾶς εἶπες
[θλιμμένη.
Μὰ ἐντὸς μου ἐνεκρώθηκε τὸ πᾶν.
[Καὶ μόνον μένει
ἕνα κενό. -Τῶπες ἀργὰ πολὺ....

ΤΙΤΟΣ ΑΙΝΕΙΑΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΤΑΚΗ ΤΣΙΑΚΟΥ

Σβυσμένοι 'Αντίλαλοι

Ο κ. Τσιάκος μᾶς εἶναι ἀρκετὰ γνωστός ἀπ' τὰ τραγούδια του, πού κατὰ καιροὺς δημοσίευσε σὲ διάφορα περιοδικὰ κι' ἐφημερίδες. Καί πρέπει νὰ ποῦμε πὼς ἔχει καταλάβει—πολὺ δίκαια— μιὰν ἀπὸ τίς καλύτερες θέσεις, ἀνάμεσα στοὺς «Νέους Ποιητὰς» μᾶς πού τὴν σταθεροποιεῖ, χωρὶς ἀμφιβολία, τώρα μὲ τὴν συλλογή του «Σβυσμένοι Ἀντίλαλοι».

Τὸ κυριώτερο γνώρισμα τῶν τραγουδιῶν τοῦ κ. Τσ., εἶναι ἡ ἀπλότης τοῦ ὕφους—μιὰ ἀπλότης πού δὲν παρατηρήθηκε σὲ πολλὲς συλλογές, ἀκόμα καί παληοτέρων του, πού λείπει δὲ καθ' ὀλοκληρίαν χωρὶς ὑπερβολή— ἀπ' ὅλες τῶν συγχρόνων του.

Ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος— πού τὸ ὕφος ἐδῶ γίνεται ἀκόμα περισσότερο ἀπλὸ— οὔτε μιὰ λέξη ἐξεζητημένη, οὔτ' ἓνας στίχος «ἐγκεφαλικός» ἀπὸ τοὺς στίχους ἐκείνους πού ταιπωροῦν τὸν ἀναγνώστη στὴν κατανόηση τῆς ἰδέας.

Ἀπλὸς ἀπὸ τὴ γενικὴ ἐμφάνισι τοῦ βιβλίου καλοτυπωμένου, σὲ καλὸ λευκὸ χαρτί μὲ λευκὸ, κατὰλευκὸ ἐξώφυλλο, πού χτυποῦν μόνο τὰ κόκκινα γράμματα τοῦ τίτλου—μᾶς φανερώνεται ἀπλούστερος σὲ κάθε του αἴσθημα καί μᾶς τραγουδεῖ τίς χαρές του, τίς αἰσιοδοξίες, τίς νοσταλγίες καί τίς λύπες του, δίχως πομπώδεις ἐκφράσεις, κωδωνοκρουσίες, προσποιήσεις καί γλωσσικοὺς ἀκροβατισμούς κι' ὁ δεμένος καί πλούσιος στίχος του, γεμάτος λυρισμό, κυλάει αὐθόρμητα, γαλήνιος, λαγυρός, γλυκός, σ' ἓνα ρυθμὸ πού συγκινεῖ καί γοητεύει :

Στὴ σιὰ μπροστά, ὅπου μισοκαίει
κι' ἓνα τραγούδι λέει καί λέει
κάποιο κλαρί, χλωρὸ κλαρί,
μὲ τὴ ματιὰ τῆς πρὸς τὴν στάχτη

καί τὸ κεφάλι τῆς βαρὺ,
σβούρα ἢ γρηά, γυρνάει τ' ἀδράχτι.

Καί κλώθει, ἢ Βάβω, τὸ μαλλί τῆς,
στὴν ἔρμη ρόκα τὴν καλή τῆς
πού θὰ σωθεῖ—πάει νὰ σωθεῖ,
μαζὺ μὲ τῆς φωτιάς τὴν ζήση
κι' ἂν μ' ἄστρα—σπίθες τώρα ἀνθεῖ
τὴν κλάρα, πού ἀγκαλὰ θὰ σβύσει.

Καίσυμβο λίζοντας τὸν ἑαυτό του
ὁ ποιητὴς μὲ τὸ κλαρί πού ἐνῶ καίεται
στὴ φωτιά δὲν παύει τὸ τραγούδι
του, προσθέτει :

Στὸν κόσμον κι' ἡ ζωὴ μου, ὠϊμένα
σάν τὰ χλωρὰ καί τὰ βρεμένα
κλαράκια, θὰ σιγοσβυστεῖ.
Στὴν σιὰ τῶν χρόνων, κάποιον δεῖλι
—κι' ὡς εἶπες Θεὲ κι' ἔχει ὀριστεῖ.
μὲ τὸ τραγούδι τῆς στὰ χεῖλη.

Κι' εἶν' ἔτσι τὸ γραφτό, καὶ μὲ μου
καί πικραμὲ κι' ὀλολυγμὲ μου,
πού θᾶβγει μου σωστόν, ἀλλοιά!
Καί θᾶναι ἡ ὥρα πού τὸ ψέμμα
τῆς ζήσης θὰ σωθεῖ, ὡς τὸ γνέμα
πάνω στὴ ρόκα τὴν παλιά.

Εἶναι τὸ πρῶτο συμβολικὸ τραγούδι
τῆς συλλογῆς, πού τὸ ἐπιγράφει
τὸ «γραφτό».

Οἱ συμβολισμοὶ καί οἱ εἰκόνες του
μακρὰ ἀπὸ κάθε ἐπίδραση— κι' ὁ
τρόπος τῆς πλοκῆς καί τῆς ἐκφράσης
δίνουν ἓνα τόνο ἀτομικὸ, ἓνα τόνο
πού δημιουργεῖ ἰδιαίτερη ὄντοτητα,
ἓνα τόνο πού ξεχωρίζει καί πού μι-
λεῖ γιὰ τὸν συγγραφέα κι' ἂν τὰ
τραγούδια μείνουν ἀνυπόγραφα. Δὲν
εἶναι μικρὸ τοῦτο, νομίζουμε. Καί δὲν
εἶναι περισσότερο μικρὸ ὅταν σκε-
φθοῦμε πὼς ὁ κ. Τσ., εἶναι νέος κι'
ὅτι τὸ βιβλίο του εἶναι τὸ πρῶτο πού
ἐξέδωσε.

Φυσικὰ ἀκολουθεῖ τὸν πατημένο
δρόμον καί προτιμᾷ τὸ σίγουρον ἀπ'

τίς μεγάλες ἀνηφορίες. Μὰ ἔχουμε
κι ἐμεῖς τὴν ἴδια μαζί του γνώμη
«Ἄν μὲ χτυπήσουνε ἀπάνω σ' αὐτὸ
τὸ ζήτημα—μᾶς ἔλεγε πρὸ ἡμερῶν,
δίνοντάς μας τὸ βιβλίο Του— δὲ θὰ
μοῦ κακοφανεῖ. Δὲν ἔβαλα κι' οὔτε
ποτὲ θὰ βάλω γραμμὴ, κατεύθυνση
στὴν Τέχνη καί δὲν εἶπα πὼς θὰ
κρατηθῶ δεξιὰ ἢ θὰ βαδίσω ἀριστε-
ρά. Τὴν παραδέχομαι γιὰ τὸ ξεχεί-
λισμα τῶν συναισθημάτων τοῦ ἀτό-
μου καί ὁ τρόπος τῆς ἐκδήλωσης
μοῦ εἶναι ἀδιάφορος. Γράφω σήμε-
ρα ἔτσι, κανεὶς δὲ θὰ μ' ἐμποδίσει
νὰ γράψω αὔριο ἀλλοιῶς. Κι' ὁ πα-
τημένος δρόμος εἶναι δρόμος. Μα-
κρὺς κι' αὐτὸς καί κουραστικὸς.
Δρόμος πού φτάνει κάπου. Ἄν νοιώ-
σω ἄλλες συγκινήσεις, διαφορετικὲς
ἀπ' ὅσες μοῦδωσε ἡ ζωὴ μου ὡς
σήμερα, θὰ πάρω κάποιον παρακλά-
δι. Τὸ προτιμῶ νὰ καρτερέσω βα-
δίζοντας προσωρινῶς σ' αὐτὸν πού
περιφρονητικὰ λένε πατημένο δρόμον,
παρὰ νὰ πάρω ἓναν ἀνήφορον ἀ-
πάτητο καί ξαφνικὰ νὰ γκρεμιστα-
κιστῶ, καθὼς δὲν τῷπαθαν ὀλίγοι
Κι' ἀλήθεια, γιὰ νὰ βιάζεται κανεὶς :

Τὰ 26 τραγούδια του, παρμένα ἀ-
νάκατα ἀπ' ὅσα ἔχει γράψει ὡς σή-
μερα ἀπὸ τὸ 1926, πού πρωτοεμφα-
νίστηκε, εἶναι τὸ ἓνα καλλίτερον ἀπ'
τ' ἄλλο. Ὁ γαλήνιος κι' ἀπαλὸς
στίχος ἐξακολουθεῖ παντοῦ κι' ἡ
γλώσσα μένει πάντα ἡ ἴδια. Μετὰ
τὸ «Λιοτρόπι» καί τὸ «Κυπαρίσι»,
δυσὲ συμβολικὰ ἀκόμα τραγούδια
του, σ' ἓνα σοννέτο χαρισμένο στὴν
ἀλησμόνητη Ποιήτρια Μαρία Πολυ-
δούρη, μᾶς φανερώνει ὅλη τὴν πί-
κρα πού τοῦ προκάλεσαν ὁ ἄδικος
χαμός Τῆς, μὲ λεπτὴ παρατηρητικό-
τητα καί βαθὺ ἴδια λεπτὸ αἴσθημα :

Ἐχλώμισσε, καλή, τὸ μάγουλό σου
κι' ἡ πλούσια σου μαράθηκε ἀγκα-
[λιά.

Λὲς καί σοῦ ἀνάλωσε ἡ ζωὴ, στα-
[λιά—σταλιά
σάν τὸ κερί, ἀπὸ τὴν φωτιά πού

[καίει ἐντὸς σου.

Στὸ νοῦ, πὼς φέρνεις μὲ τ' ὠχρό,
[τὸ σιωπηλό σου
τὸ ἀντίκρυσμα, μιὰ Παναγιά—μιὰ
ἀχνὴ παληὰ
εἰκόνα κάποιου ἐξωκκλησιοῦ!—Τάχα
ἢ μιλιὰ
'σβύστη κι' αὐτὴ μέσ' στὸ πικρὸ χα-
μόγελό σου ;

Στῶν δυὸ ματιῶν σου μοναχά, τᾶ-
σωστα βύθη
μιὰ σπῖθα ἀνάφτει—θλιβερὴ πυγο-
λαμπίδα
πού γιὰ τοῦ κόσμου μολογάει τὸ
παραμῦθι.

Μιὰ σπῖθα—ἀναλαμπὴ στερνή, στερ-
νὴ ἠλιαχτίδα
τῆς ποσταμένης σου ψυχῆς, πού ἀ-
κόμα μένει
Τρέμια φλογίτσα στὴν καντήλα τῆ
σωμένη.

Ἄκολουθοῦν ἓνας ὕμνος στὴν ψυ-
χὴ τοῦ Πορφύρα, ἡ «Γεροντοκόρη»—
μιὰ πιστὴ ἐπεικόνισι τῆς ζωῆς, τῆς
προσμονῆς καί τοῦ θανάτου κάποιας
γεροντοκόρης ἐπαρχιώτισσας— καί
νὰ ὁ «Χορὸς» ἓνα ἰδιότυπον ὠραῖο
τραγούδι πού ἀξίζει νὰ δημοσιευθεῖ
κι' αὐτό :

Τὸ χορὸ γύρω—τρογύρω
ἀπ' τὰ γύφτικα βιολιά
—κάντε τόπον μιὰ σταλιά—
Τὸ χορὸ γύρω—τρογύρω
θὰ σηκωθῶ καί θὰ τὸν σύρω :
Γεῖά σας ! ντέρτια μου παληὰ !

Τρία ὀμπρὸς καί δυὸ ἀπὸ πίσω
—Κέρνα ἐδῶ καί κέρνα ἐκεῖ
κι' ὄλοι ἀπόψε εἶναι δικοί—
Τρία ὀμπρὸς καί δυὸ ἀπὸ πίσω
Τὸ τρικούβεργο θὰ στήσω.
—Κέρνα κάπελα ρακί.

Χόπα—χόπ! Τὸ χέρι κράτα
κι' ὄξω φτώχεια ἀπ' τὸν ντουινιά
—Νεραντζιά καί λεμονιά.

Χόπα χόπ! Τὸ χέρι κράτα :
Τὶ ἀγαπῶ μιὰ μαυρομάτα
Στὴν ἀπάνω γειτονιά.

Πιστότερη απεικόνιση έπαρχιακού γλεντιού με καλλίτερη έναλλαγή των φάσεων που παίρνει ένας χορός χωρικού γλεντιέ, δέν μπορούσε νά δοθεί. Τό τραγούδι αυτό είναι ένα άπ' τά καλλίτερα τής συλλογής του.

Άπό δω κι' έμπρός μπαίνουμε στά τραγούδια τής αγάπης. Μά ή αγάπη του κ. Τσ., δέ μοιάζει, με τίς γεμάτες προσποίηση, ψεύτικες αισθηματολογίες ή τόν άπαισιο εκείνο πεσιμισμό, που σου κρυώνει τήν καρδιά ή σέ κάνει νά οίκτηρεις τόν συγγραφέα. Η αγάπη έδω γεννάει, έλπιδες, προχωρεί κι' ολοκληρώνεται, τόσο που άποροφά, στιγμές—στιγμές, όλόκληρο τόν ποιητή. Μά κι' άν ολοκληρώνεται τό αΐσθημα, τό ύφος παραμένει πάντα ίδιο, άπλό· και μόνο ό τόνος γίνεται πιεδ μουσικός σ' ένα άρμονικό σύνολο :

Φως—χαρά τή χλόη έφίλα.

Νά σέ ξαναϊδώ τί δίνω

Κι' έτρεχες στό δάσος μόνη.

Κι' ήσουν σ' άσπρα λέει σάν κρίνο
Κάπου φέγγει—κάπου ίσκιώνει.

Σ' είδα. Μά πώς νά σου κρίνω ;

Σ' έκρυσαν, καλή μου, οί κλώνοι.

Κι' άπ' τή ζήλεια κι' ως σ' έφτόνει
κι' ως τό φως τή χλόη έφίλα.

μέσα στά πυκνά τά φύλλα

έμαράθη μιά άνεμώνη.

Δέν είναι όμως τό τραγούδι αυτό εκείνο που άντιπροσωπεύει τόν ποιητή στό κεφάλαιο των τραγουδιών τής αγάπης. Άντίθετα βρίσκει κανείς πολύ καλλίτερα καθώς τό «τραγούδι του βαρκάρη—ένα μουσικό δημιούργημα λεπτής πλοκής κι' αισθήματος καί θαυμασιών εικόνων που γοητεύει.

Άπ' τό κεφάλαιο «Είκόνες άπ' τήν Ήπειρο»—ό κ. Τσ., είναι Ήπειρώτης—μάς άρσε περισσότερο τό «Αντάμωμα», στό «γάμο», ό «Πρόεδρος» κι' ό «Παπας», χωρίς και τάλλα νά κρίνονται για μέτρια.

Γενικώς τά τραγούδια του κ. Τσ., είναι φροντισμένα με πολλή μαεστρία, δείχνουν ένα πηγαίο λυρικό ποιητή, πεπειραμένο στό στίχο,

πλούσιο στή ρίμα και στήν έκφραση γλυκό στήν πλοκή, ένα ποιητή, με άλλα λόγια με σπουδαία έφόδια για τήν εξέλιξη του. Δέν ξέρουμε ποιά γνώμη θάχουν οί κριτικοί—οσοι δέν πάσχουν από γεροντοκορισμό και δέν χτυπούν τούς νέους έκ συστήματος, από μισονεϊστική οργανική πάθηση—έμείς όμως επαναλαμβάνουμε ότι σάν τήν συλλογή του κ. Τσ., δέν έχει ιδεί τό φως άλλη νέου ποιητού, τά τελευταία χρόνια και σάν τό παρακάτω τραγούδι του λίγα έχουν γραφεί στή σύγχρονη λυρική Έλληνική ποίηση.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΒΑΡΚΑΡΗ

Έλα. Τόν χρυσόν τόν ήλιο
στήν άκρογιαλιά που λυώνει
και που άστράφτει και θαμπώνει
κι' έναν κόσμο, όμορφο, ζει
—στάλα—στάλα και φλωράκι
στάλα—στάλα ναπολιόνι—
έλα, τόν χρυσό τόν ήλιο
νά τόν μάσουμε μαζί.

Δέσε τά μαλλιά και σφίξε
στό λαιμό τό φόρεμά σου,
μη ξανοίξει προς τό στήθος
και τό άφήσει φανερό.

Κι' άπ' τήν κάτασπρη βαρκοϋλα
που θα κυβερνώ, κρεμάσου
με ως άπόχη τίς παλάμες,
στό γαλήνιο τό νερό.

Κι' όσο μάλαμα θα βροϋμε
—μιά προικοϋλα, Θέ μου, άκέ-
ρια—

χάρισμά σου στόλισμά σου
βραχιολιών και τραχηλιών
Έλα. Και για πληρωμή μου :
μόνο δυό φιλιά στά χέρια
κι' ένα—τόσο δά, μικροϋλι—
στις άκρίτσες των χειλιών.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΑΣΙΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

α. Εισαγωγή

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ είναι ή άναπαράστασις ενός γεγονότος με πρόσωπα που μιλούν σάν νά είναι άληθινά.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ είναι νά συγκινήση με τόν οίκτο και τόν τρόμο ή νά διασκεδάση με τό γελοίο. Άλλοτε σκοπός του θεάτρου ήταν και νά διδάξη, γι' αυτό κάθε έργο που δέν έκλεινε ένα ήθικό δίδαγμα φαινότανε ότι δέν είχε πετύχει τό σκοπό του, άργότερα όμως οί ρομαντικοί κήρυξαν ότι τό ήθικό δίδαγμα μπορούσε και νά λείπει (ή τέχνη για τήν τέχνη) κι' έτσι τό θέατρο μπόρεσε νά δώση έργα χωρίς ήθικό δίδαγμα μέσα τους, που δέν είναι όμως γι' αυτό λιγώτερο ωραία.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:

Τό αρχαίο κλασσικό θέατρο, κι' άργότερα κάθε κλασσικό θέατρο, στηρίχθηκαν σε ώρισμένους κανόνες, τίς περίφημες τρεις ένότητες που έδωσε ό Άριστοτέλης στή θεωρία του για τό θέατρο.

α) Τό έργο πρέπει νά κλεινη μόνο ένα γεγονός στή εξέλιξη του και νά μη μπαίνουν μέσα άλλα, άσχετα με τήν κυρία ύπόθεση (ένότης δράσεως).

β) Όλη ή υπόθεση θα τελειώση μέσα σε είκοσι τέσσερες ώρες (ένότης χρόνου).

γ) Όλα τά επεισόδια θα γίνονται στό ίδιο μέρος (ένότης τόπου).

Κι' οί ένότητες όμως καταργήθηκαν άργότερα από τούς ρομαντικούς κι' έτσι τό θέατρο έλευθερώθηκε από κάθε περιορισμό.

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: Τά κύρια μέρη του έργου είναι **ό πρόλογος** ή κυρίως **δράσις**, όπου συσσωρεύονται οί δυσκολίες για τή λύση, και τό **τέλος**, όπου δίνεται μιά λύσις εύχάριστη ή όχι (κατά τό θεατρικό είδος).

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:

Κάθε έργο διαιρείται σε **πράξεις** και **σκήνες**. Στο κλασσικό θέατρο κάθε πράξις είχε χωριστό προορισμό (οί πράξεις ήταν και είναι συνήθως πέντε). Στήν πρώτη γινόταν έκθεση τής υπόθεσεως, στή δευτέρα ένα γεγονός που άφηνε νάμαντεύεται τό τέλος, στήν τρίτη ήταν τό κρισιμώτερο σημείο του έργου, στήν τετάρτη άντιστρέφονται οί καταστάσεις των πρωταγωνιστών και προετοιμάζεται ή λύσις και στήν πέμπτη έρχεται ή λύσις. Όταν όμως λείπη ή ένότης του τόπου, οί πράξεις χωρίζονται εκεί που αλλάζει ή σκη-

νοθεσία. Οί σκηνές δέν είναι ώρισμένες στον αριθμό. Άλλάζουν όταν μπαίνει στή σκηνή ένα άτομο ή βγαίνει άπ' αυτή ένα άλλο.

Β) Θεατρικά είδη

Τά κυρίως θεατρικά είδη είναι τό δράμα, ή τραγωδία, ή κωμωδία. Όλα τά άλλα είναι υποδιαίρεσις αυτών, χρήσιμες κυρίως για μεθοδικούς λόγους.

1) Τό ΔΡΑΜΑ κατέχει τό κέντρο. Έχει μέσα του τό κωμικό και τό τραγικό στοιχείο. Γι' αυτό θα τό πάρουμε ως βάση στή διαίρεσις.

2) Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ είναι άναπαράστασις των παθών και των δυστυχημάτων μιάς μεγάλης προσωπικότητας. Τό θέμα παίρνεται από τήν ιστορία και ή ιστορική αλήθεια είναι σεβαστή μόνο στις γενικές γραμμές. Πρέπει δηλαδή τά λόγια και οί πράξεις του ιστορικού προσώπου νά είναι όσο τό δυνατόν σύμφωνα με τήν αλήθεια· όσο για τά όχι και τόσο σπουδαία επεισόδια, ό συγγραφέας μπορεί νά εφεύρη όσα θέλει.

3) Η ΚΩΜΩΔΙΑ παρουσιάζει με τρόπο που νά προκαλεί τό γελοίο μερικά έξωτερικά γεγονότα άπρόοπτα και γελοία και είναι τότε κωμωδία δράσεως ή δίνει μιά εικόνα κωμική τής σύγχρονης κοινωνίας και είναι κωμωδία ήθω ή ακόμη παρουσιάζει ένα έλάττωμα έσωματωμένο σ' ένα κεντρικό πρόσωπο και είναι τότε κωμωδία χαρακτικής ή κωμωδία χαρακτήρων λέγεται **μικτή κωμωδία**.

Η τραγωδία έχει δυσάρεστο τέλος σuhnθως ή τουλάχιστον όχι εύχάριστο ή κωμωδία άστείο ή άπλώς καλό. Γι' αυτό ονομάζομε κωμωδία κάθε έργο που έχει καλό τέλος, έστω κι' άν στό βάθος δέν είναι κωμικό. Πρόκειται τότε για τήν ήθοπλαστική ή παθητική κωμωδία.

Η κωμωδία περιλαμβάνει : τή φάρσα, τήν κυρίως κωμωδία, τό έλαφρό δράμα.

α) Η ΦΑΡΣΑ είναι χονδροειδής κωμωδία λαϊκή. Συσσωρεύει κωμικών επεισοδίων που προκαλούν τό γέλοιο. Περιέχει έν σπέρματι τήν κωμωδία χαρακτήρων και ήθων αλλά είναι κυρίως κωμωδία δράσεως ή μεικτή.

β) Η ΚΥΡΙΩΣ ΚΩΜΩΔΙΑ είναι ή κωμωδία ήθων και χαρακτήρων, ήθοπλαστική κωμωδία δηλαδή.

γ) ΤΟ ΕΛΑΦΡΟ ΔΡΑΜΑ είναι τό γνωστό με τό όνομα **comédie**. Παθητική κωμωδία, δραματική κατάσταση που καταλή-

γει καλά. "Ετσι έχομε.

	δράμα	
τραγωδία	κωμωδία	
	φάρσα	
έλαφρό δράμα	σοβαρή κωμωδία	
(comédie)		
	ήθων	χαρακτήρων

Γ' Μουσικό θέατρο.

"Αν πάρουμε ως βάση το μουσικό δράμα θα έχωμε διαίρεσι αντίστοιχη προς την πρώτη, αλλά εδώ θα πάρωμε ως βάσι τη μουσική που συμπίπτει φυσικά με το περιεχόμενο του ποιήματος.

1) Το ΜΟΥΣΙΚΟ ΔΡΑΜΑ περιέχει το εϋθυμο και το τραγικό στοιχείο μαζί. "Όταν τα δύο στοιχεία χωρίζονται έχομε τη μουσική τραγωδία από το ένα μέρος και τη μουσική κωμωδία από το άλλο.

2) Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ παρουσιάζεται ως όπερα ή ως μελόδραμα. Συνήθως μεταχειρίζονται άδιακρίτως τους όρους αυτούς. Θα έπρεπε ως τόσο να λέγονται για δύο διαφορετικά πράγματα.

α) ΤΟ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ είναι μουσικό δράμα λαϊκής προελεύσεως, προωρισμένο να συγκινήσει με τον τρόπο και τη φρίκη. Είναι δηλαδή κατώτερο είδος δραματικού ποιήματος.

β) Η ΟΠΕΡΑ είναι λυρική τραγωδία σοβαρά και αντιστοιχεί στην αϋστηρή τραγωδία.

Και το μελόδραμα και η όπερα δεν έχουν μέρη πεζά ή χωρίς μουσική. Τραγουδιούνται ολόκληρα.

3) Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ διαιρείται στην κωμική όπερα, το κωμειδύλλιο, την όπερέττα.

α) Η ΚΩΜΙΚΗ ΟΠΕΡΕΤΤΑ είναι λυρική κωμωδία όπου τα λόγια ανακατεύονται με τραγούδια. Αντιστοιχεί δε στη σοβαρή κωμωδία.

β) Το ΚΩΜΕΙΔΥΛΛΙΟ είναι μικρή κωμωδία ανακατωμένη με δίστιχα. Αντιστοιχεί κάπως στη φάρσα, επειδή έχει ζωηρή πλοκή. Είναι κωμωδία έλαφρη με κωμικό στοιχείο λίγο λαϊκό και κατώτερας ποιότητας.

γ) Η ΟΠΕΡΕΤΤΑ είναι πολύ έλαφρό είδος. Αντιστοιχεί στο έλαφρό δράμα και είναι μικρό κωμικό μελόδραμα με μέρη μουσικά ανακατωμένα με μέρη πεζά.

4) Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ανήκει κι' αυτή στο μουσικό θέατρο, αλλά δεν μπορεί να καταταχθή σε κανένα από τα πάρα πάνω είδη. Είναι είδος χωρίς συνέχεια και χωρίς καμιά λογοτεχνική αξία προωρισμένο να διασκεδάσει το κοινό. Αποτελείται από σατυρικά τραγουδάκια που αναφέ-

ρονται σ' όλα τα επίκαιρα γεγονότα και που όταν είναι έξυπνα έχουν σατυρική αξία. Η επιθεώρησις μπορεί να έχει και μικρά μέρη πεζά ή χωρίς μουσική. "Ετσι έχομε:

	Μουσικό δράμα	
μουσ. τραγωδία	μουσ. κωμωδία	
μελόδραμα	όπερα	κωμειδύλλιον
	όπερέττα	κωμική όπερα
Χωριστό είδος:	Επιθεώρησις	
	ΑΥΓΗ ΡΟΔΟΥ	

ΣΟΥ ΑΝΗΚΩ

"Απαλά. σάν βελουδά μεταξωτά, μ' έσφιξαν τα χέρια σου πάνω στην καρδιά σου. τ'α σκούρα μάτια σου με κύτταζαν με λατρεία και τ'α χείλη σου σιγανά, σάν τιτίβασμα σιγανό πουλιού, απαλόσσαν κάποιες νότες παθιάρες, τής νύκτας τής σιαγαλιά, κι' είπαν... «Σου ανήκω όλότελα...»

Τ'α γυμνά μπράτσα μου, ζεστά βελουδένια στεφάνια, τυλίχθηκαν γύρω στο λαμό σου σφιχτά... τ'α μάτια μου βασίλεψαν τ'α ίσκιωμένα βλέφαρά τους, και τ'ο στόμα μου άγγιζε τ'ο δικό σου, και σου προσφέρθηκε κύπελλο γιομάτο μεθυστικό κρασί... Σκέφθηκα μέσο τ'ο στροβίλισμα τής εϋτυχίας μου, πώς θα πρέπει ν' αγαπάς πολύ για να μου δώσης ολόκληρο τόν έαυτό σου... Σ' αγκάλιασα πιο σφιχτά, κι' έμεινα έκτακτη μεθώντας από τ'ο νανούρισμα τ'ου πουπουλένιου όνειρου πουδινε ή παράφορη αγάπη σου... Κι' άνοιξα διάπλατα τ'α μάτια μου από κάποιο κρότο πουγινε σιμά μας... κι' είδα πώς στο παράθυρο τής κρεβατοκάμαράς μου χαμογελούσε ή ροδόχρωμη αϋγή... κι' ό παληάτσος τής τουσαλλέτας μου, με κυττούσε άθωά μέσ' άπ' τόν πολύπτυχο τούλινο γιακά του... "Ηταν όμως όνειρο πλάνο νυχτερινό αυτό που πλάνεψαν τ'ο είναι μου; Μ'α γέλασα με τήν άμφιβολία μου... "Όχι... αλήθεια!!! Οί μενεξέδες που μου χάρισες χθές ήταν σκόρπιοι στο πάπλωμά μου... μά ή φαντασία πλανεμένη ξανάφερε στο κοιμισμένο μου κορμί, όλη τή χθεσινοβραδυή σκηνή... Μύρισσα τ' αγαπημένα λουλούδια σου, και στ' αυτιά μου θάρρεψα πώς άκουγα ξανά, τις παθιάρικες νότες, σάν άπαλό τιτίβισμα πουλιών... «Σου ανήκω όλότελα»...

ΔΕΣΠΩ Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ

Στόν αγαπητό μας συνεργάτη **κ Κ. Γρόλλιον** στέλνωμε τ'α πιό θερμά μας συλλυπητήρια για τόν θάνατον τ'ου πατέρα του:

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'	Ιούλιος—Αύγουστος 1936	ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 6-7
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΟΔΟΣ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ 11β ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
Έτησία Δρ. 40		Έτησία Francs Fr. 15
Έξαμήνος » 25		Τὸ φύλλο δραχ. 4
Τρίμηνος » 15	ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	

ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ

Έπαρχία και πνευματική ζωή.

Στήν Νέα Έστία τής 1ης Ιουλίου δημοσιεύθηκε αξιόλογο άρθρο τ'ου κ. Γ. Ζώρα. «Η Έπαρχία και πνευματική ζωή».

Μιλ'α ό κ. Ζώρας για τόν μαρασμό και τήν άποτελεμάτωσι κάθε πνευματικής κινήσεως στήν Έλ. Έπαρχία και τονίζει τήν ανάγκην ιδρύσεως «επαρχιακών φιλολογικών κέντρων». Δεν παραλείπει όμως ν' αναφέρει και μερικές αξιέπαινες προσπάθειες σε πολλά μέρη τής Ελλάδος. Όπως π. χ. στή Θεσσαλονίκη, τήν Έπτάνησο, Ηράκλειον Κρήτης κλπ.

Τό άρθρον αυτό αξίζει να διαβαστεί άπ' όλους μα προ πάντος άπ' τούς επαρχιώτες.

Διαλέξεις

Στις 28 Ιουνίου μίλησε στο Άμφιθέατρο τ'ου Πανεπιστημίου ό κ. Τζωρτζόπουλος για τ'ο **έργο τ'ου Ρήγα Φεραίου** επ' ευκαιρία τ'ου μνημοσύνου που διοργάνωσε ό Θεσσαλικός σύλλογος.

Τόν Ιούνιο μίλησε ό κ. Παπαδημητρίου με θέμα **«ψυχή και ψυχανάλυσις** Τόν ίδιο μήνα ό καθηγητής τ'ου πανεπιστημίου κ. Θεοδωρίδης μίλησε για τις **έλευθερίες τ'ου Πολίτου και τ'ου άνθρώπου**».

Επίσης ό κ. Καστρινός με θέμα **«Ειρήνη και πόλεμος**».

Θέατρα

Στήν πόλι μας ήρθε και τρίτος θίασος Κρεββατά—Δράμαλη και άρχισε

τ'ας παραστάσεις του στο Θέατρον Λ. Πύργου.

— Έξακολουθεί τ'ας παραστάσεις του στο Θέατρον «Έσπερος» ό θίασος Εϋδη καθώς και στόν Μέγα Άλέξανδρον, ό θίασος Πάολας— Φιλίππιδη-Μ. Ν.

ΑΔΔΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Άγαπητοί φίλοι,

Με μεγάλη μας λύπη ανακαζόμαστε να βγάλουμε και τ'ο φύλλο αυτό διπλό ζητώντας άπειρες φορές συγγνώμην άπ' τούς καλούς μας φίλους

Δυστυχώς τώρα τ'ο καλοκαίρι τ'α περισσότερα μέλη τής επιτροπής λείπουν κι' έπομένως δεν είναι δυνατόν να γίνη ταχτική καυστηματική ή έκδοσις τής Μ. Νεολαίας. Υποσχόμεθα πως από τ'ο φύλλο τ'ου Σεπτεμβρίου θα είμαστε τακτικώτατοι.

Άς δοϋμε τώρα τ'α γράμματά Σας.

δ. Τζέννη Μυτιλήνη. Έπιταγή λάβαμε κι' ευχαριστούμε για όλα. Η άργοπορία σας άπόλυτα δικαιολογημένη. Έπομένως δεν ήταν ανάγκη να ζητάτε τόσες φορές συγγνώμην. Θα στείλωμε φύλλα στις διευθύνσεις που μα στείλατε.

κ. Βασ. Γρατ. Άθήνα. Λάβαμε. Η μετάφρασις δόθηκε στή Συνταχτική επιτροπή προς κρίσιν.

δ. Νιν. Βουλ Προσωπιάνη. Συνδρομή λάβαμε κι' ευχαριστούμε Η Μ. Ν. θα σ'ας ερχεται, όπως πάντα.

δ. Δσο. Παναγ. Άθήνα. Για τ'ο διήγημα και τήν κριτική σας συλλογούμε ναχσετε κομμάτι ύπομονή

Κατάσκοπον 23 Ζάκυνθον. Σιοπός τής Μ. Ν. είναι ή πνευματική επικοινωνία μεταξυ τών νέων και ή πνευματική τους καλλιέργεια. Τό περιοδικό μας είναι λογοτεχνι

κό. Τη συνδρομή νά τή στείλετε σέ γραμματόσημα ἢ καί μέ ἐπιταγή. Ὅπως θέλετε.

κ. Γ. Ρεγκ Δεβαδειά. Διορθώσαμε τή Δσι. Στήν ἐρωτησί σας ἀπαντήσαμε ἰδιαίτερος.
κ. Θαλ. Ρητ. Ἀθήνα. Καί ὅμως, ἀγαπητέ μας φίλε ἢ Μ. Ν. θά ἐξακολουθήσει καί γιά καιρό μάλιστα νά βγαίνει. Παρ' ὅλον ὅτι κάθε ἄλλο ἐπιθυμοῦν μερικοί ἀσπονδοί φίλοι τῆς.

Μὴν ἀνησυχῆτε λοιπὸν καί μὴν δώσετε ποτὲ πειὰ πίστι στίς κακόβουλες διαδόσεις μερικῶν. Ξέρουμε τὴν ἀγάπῃ τῶν φίλων μας καί γι' αὐτὸ ἄλλωστε δὲν μᾶς φοβίζον τέτοιου εἶδους συκοφαντίες. Πάντως σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλά σας λόγια καί τὸ ἐνδιαφέρον σας. Τὰ τραγούδια σας θά δημοσιευθοῦν ὅλα μὰ μέ τῆ σειρά τους.

κ. Γ. Φλιασ. Ἀθήνα. Κριτικὴ δημοσιεύεται. Ὑπομονὴ ὅμως γιὰ τοὺς στίχους.

δ. Ἐλ. Νικολ. Λάβαμε κ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ φιλικὸ σας ἐνδιαφέρον. Χαιρετοῦμε τὴν καινούργια μας φίλη.

δ. Δὲν. Ροδ. Ἀθήνα. Τὸ ἕνα δημοσιεύεται. Εὐχαριστοῦμε γιὰ ὅλα.

δ. Μυρ. Ἀλ. Κηφισιά θά δημοσιευθοῦν ὅλα σιγά σιγά.

κ. Μαγ Κομ. Βιάννος. Δημοσιεύεται. Περιμένουμε καινούργια σας συνεργασία.

κ. Ἀρ. Δικτ. Ἡράκλειον. Στίχοι σας θά δημοσιευθοῦν

κ. Ἀνθ. Νάρκ. Καλάμας. Δυστυχῶς ὄχι καλὸ. Περιμένουμε νεότερη συνεργασία σας

κ. Γ. Μύλων, Καλλιθέα. Μακ. Νεολαία σᾶς στέλνουμε ταχικώτατα. Ἀποροῦμε πῶς δὲν φθάνει ὡς τὰ χέρια σας, καθὼς μᾶς γράφετε μίὰ ποῦ δὲν γυροῦν πίσω τὰ φυλλάδια. Ἡ συνεργασία σας θά δημοσιευθῇ ὅλη. Βιβλίο σας λάβαμε κ' εὐχαριστοῦμε.

δ. Δελ. Στέφ. Ἀθήνα οἱ στίχοι σας δυστυχῶς ὄχι καλοί. Προσέξτε τὸ μέτρο.

κ. Βασ. Νεοχ. Ἐνταῦθα. Τὸ ἄρθρο σας δημοσιεύεται. Περιμένουμε ἄλλη συνεργασία σας.

Ἡ Μακεδονική Νεολαία

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Γ-78 Ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀγαπητοὺς μου φίλους ποὺ δὲν ἀπαντῶ στὰ γράμματά τους. Μόλις βρῶ τὸν ἀπαιτούμενο καιρὸ θά τοὺς γράψω.

Ρέλια

Γ-79 Ἐλλη Τικοῖμα ποὺ δὲν βροῖσκεσαι μαζύ μας στὴν Καβάλλα !! Ζηλεύεις ; Ναί ἢ οὐ ; Ἐμ πῶς ! Ἐμ βέβαια ! Ἐμ γιατί !!!

Ἐ. Δαίδη—Γρίφος—Ρέλια—Ἐλλη

Γ-80 Ἐλλη ἄλλος ἔχει τὸνομα κ' ἄλλος

τὴ χάρη. Ἀντὶ τῆς Ἐ. Δαίδης κάποια ἄλλη βγαίνει μέ τ' ἀμάξι...

Μιὰ Δραμινὴ

Γ-81 Γρίφος—Ἐλλη ἡ γνωριμία σας μέ κατενθουσίασε. Οἱ μέρες ποὺ περάσαμε μαζί στὴν Καβάλλα θά μοῦ μείνουν ἀλησμόνητες

Ρέλια

Γ-82 Προσφιλέστατε Τρισκατάρατε ποῦ ἤσσουν κρυμμένος στὴ Δράμα καί δὲν σέ ἀνακαλύψαμε παρὰ τίς.. ἐπιστάμενες ἀναζητήσεις;

Γρίφος—Ἐ. Δαίδη—Ρέλια

Γ-83 Τέκνον ἐμὸν Χ. ποῖον σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων ; Ἐγὼ νά φάω τό... ξαδελφάκι μου ; Τὸ ποντικάκι μου ; Θεὸς φυλάξου!!

Γάτα

Γ-85 Οὐς εἶσαι τρομερὸν στίς... ἀκροάσεις σου. Θέλεις γιὰ σύμμαχό σου τὸ

Στόμα

Γ-85 Νίνα Ἐλθὲ μεθ' ὑμῶν περὶ λύχνων ἀφᾶς (νά φᾶς!!)

Ἐλλη

Γ-86 Τρισκατάρατε; Βρὲ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ! Ἀκούρντιστος εἶσαι ; Κι' ἂν ὄχι γιατί δὲν... κουρντίζεσαι;

Σουλπικία—Ναβουχοδονόσορ

Γ-87 Γρίφος—Ἐλλη. Αἰνίγμα: Μακραῖνο μακραῖνο ὅσο θέλω τὸ σαγόνι. Ποιὸς εἶμαι;

Ρέλια—Ἐλλη

Γ-88 Δίδα Τοῦλα Κιμπάρη Δράμα Γιατί ἀγαπάτε νά ταξειδεύετε μέ... ταξί ; Ἀ!...

Ρέλια—Ἐλλη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἀγγέλουμε κάθε βιβλίο ποῦ μᾶς στέλνουν καί κρίνουμε ὅσα μᾶς στέρνονται διπλά).

Λάβαμε τὰ βιβλία:

Γ. Μυλωνογιάννη Πρὸς τὸ φῶς

Κατίνης Παῖζη Ἀπλοὶ σκοποὶ

Τάκη Τσιάνου Σβυσμένοι ἀντίλαλοι

Ἀρη Δικαίου 12 Ἐφιαλτικὲς βινιέτες

Καί τὰ περιοδικά:

Κρητικὲς Σελίδες

Μορφές

Οἰκογενειακὴ Ζωὴ

Ἐλ. Ἐπιθεώρησις

Ὑπαιθρο

Ποιμὴν

Ἠχώ

Φίλος τῶν Ζώων

Ἄργῶ

Ἠλεικά Φύλλα

Σαρωνικὴ Προῆ κλπ.

Τὸ Ἀμερικανικὸν Ζαχαροπλαστεῖον
 ΕΓΝΑΤΙΑΣ 34
 ΣΤΑΣΙΣ ΚΟΛΟΜΒΟΥ

Ἰδεώδη ἀγνότητα ὑλικῶν
 Λὰς ἐγγυάται:
 ποιικιλίαν γλυκισμάτων καὶ τιμὰς λογικὰς

Τὸ Ἀμερικανικὸν Εστιατοριὸν
 ΕΓΝΑΤΙΑΣ 34 ΣΤΑΣΙΣ ΚΟΛΟΜΒΟΥ

Θὰ γευματίσητε ἐφθηνὰ καὶ ἐκλεκτὰ.
 ΚΟΥΖΙΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ καὶ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
 κοτόπουλα ἐντράδες ψάρια κτ.λ.

Εἰς τοὺς προκαταβάλλοντας γίνεταὶ ὀχρητικὴ ἐκπτώσις

Ἡμεῖς